

Ikt. sz.: NOB-40/27-2/2015.

NOB-6/2015. sz. ülés
(NOB-22/2014-2018. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Nemzeti összetartozás bizottságának**
2015. április 13-án, hétfőn, 10 óra 02 perckor
az Országház Esterházy János tanácstermében megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

Napirendi javaslat	4
Az ülés résztvevői.....	5
Az ülés megnyitása	6
Határozatképesség megállapítása, napirend elfogadása	6
A Kárpát-haza fejlesztési rendszer bemutatása - a) A nemzetegyesítés lehetősége és felelőssége - Előadó: Szász Jenő, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöke.....	6
<i>Szász Jenő tájékoztatása.....</i>	<i>6</i>
b) Kárpát-haza fejlesztési koncepció 2030 - Előadó: Sütő Attila, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet stratégiai tervező referense.....	13
<i>Sütő Attila tájékoztatása.....</i>	<i>13</i>
c) A Nemzetegyesítés fejlesztési programja 2014-2020 - Előadó: Molnár György, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet igazgatója.....	17
<i>Molnár György tájékoztatása.....</i>	<i>17</i>
d) A Kárpát-haza fejlesztési rendszer jelentősége a magyar nemzetstratégiában - Előadó: Duray Miklós, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöki tanácsadója, egyetemi docens, a Szövetség a Közös Célokért elnöke.....	19
<i>Duray Miklós tájékoztatása .....</i>	<i>19</i>
<i>Kérdések, észrevételek.....</i>	<i>21</i>
<i>Válaszadás, reagálás.....</i>	<i>26</i>
<i>Ismételt kérdések, észrevételek .....</i>	<i>31</i>
<i>Válaszadás, reagálás.....</i>	<i>33</i>
Külhoni magyar ifjúságkutatás 2014 - Előadó: Bali János, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet igazgatóhelyettese	34
<i>Bali János tájékoztatása .....</i>	<i>34</i>
<i>Kérdések, észrevételek.....</i>	<i>37</i>

<i>Bali János válaszáda</i>	39
<i>Szász Jenő reagálása</i>	40
<i>Egyebek</i>	40
<i>Az ülés berekesztése</i>	40

Napirendi javaslat

1. A Kárpát-haza fejlesztési rendszer bemutatása
  - a) A nemzetegyesítés lehetősége és felelőssége
Előadó: Szász Jenő, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöke
  - b) Kárpát-haza fejlesztési koncepció 2030
Előadó: Sütő Attila, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet stratégiai tervező referense
  - c) A Nemzetegyesítés fejlesztési programja 2014-2020
Előadó: Molnár György, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet igazgatója
  - d) A Kárpát-haza fejlesztési rendszer jelentősége a magyar nemzetstratégiában
Előadó: Duray Miklós, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöki tanácsadója, egyetemi docens, a Szövetség a Közös Célokért elnöke
2. Külhoni magyar ifjúságkutatás 2014
Előadó: Bali János, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet igazgatóhelyettese
3. Egyebek

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Pánczél Károly (Fidesz)**, a bizottság elnöke
Szabolcs Attila (Fidesz), a bizottság alelnöke

Bóna Zoltán (Fidesz)
Dunai Mónika (Fidesz)
Petneházy Attila (Fidesz)
Ander Balázs (Jobbik)
Szávay István (Jobbik)

Varga Szimeon bolgár nemzetiségi szószóló

Helyettesítési megbízást adott

Szászfalvi László (KDNP) Pánczél Károlynak (Fidesz)
Szabolcs Attila (Fidesz) megérkezéséig Bóna Zoltánnak (Fidesz)

A bizottság titkársága részéről

Dr. Sándor Tamás, a bizottság munkatársa

Meghívottak részéről

Hozzászólók

Szász Jenő, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöke
Sütő Attila, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet stratégiai tervező referense
Molnár György, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet igazgatója
Duray Miklós, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöki tanácsadója, egyetemi docens, a Szövetség a Közös Célokért elnöke
Bali János, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet igazgatóhelyettese

Megjelentek

Fráter Olivér elnökhelyettes (Nemzetstratégiai Kutatóintézet)
Molnár Miklós kabinetfőnök (Nemzetstratégiai Kutatóintézet)
Dr. Péti Márton igazgatóhelyettes (Nemzetstratégiai Kutatóintézet)

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 02 perc)

Az ülés megnyitása

PÁNCZÉL KÁROLY (Fidesz), a bizottság elnöke, továbbiakban: ELNÖK: Jó napot kívánok! Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Nagy tisztelettel köszöntök minden kedves megjelentet a Nemzeti összetartozás bizottsága mai ülésén. Nagy tisztelettel köszöntöm meghívott vendégeinket, a bizottság képviselő tagjait és minden kedves érdeklődőt.

Határozatképeség megállapítása, napirend elfogadása

A tavaszi munkatervünknek megfelelően haladunk, így kerül sor a mai két napirendi pontunkra, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet részéről a Kárpát-haza fejlesztési rendszer bemutatására, illetve második napirendi pontként a Külhoni magyar ifjúságkutatás 2014 anyagának megvitatására, illetve az Egyebek napirendi pontra.

Megállapítom, hogy bizottságunk határozatképes. Kiss László képviselő úr előzetesen jelezte, hogy a mai napon, ebben az időben 4 bizottsági ülésen is érdekelt, Szabolcs Attila alelnök úr egy pár percet késik és Szászfalvi alelnök úr is jelezte, hogy a mai ülésen nem tud részt venni. Hat jelen lévő képviselővel a bizottságunk határozatképes.

Mielőtt a napirendet elfogadnánk, szeretném jelezni, hogy az előterjesztők előzetesen közölték velünk, hogy szemléltető eszközt kívánnak igénybe venni, így a napirendről történő szavazással egyidejűleg kérem mindezt figyelembe venni.

Kérdezem a tisztelt a bizottságot, hogy a mai napirendünket elfogadják-e. Aki igen? *(Szavazás.)* Aki nem? *(Nincs jelzés.)* Aki tartózkodott? *(Nincs jelzés.)* Köszönöm szépen.

A bizottság egyhangúlag elfogadta a napirendet.

Jómagam Szászfalvi László alelnök urat fogom helyettesíteni, és érkezéséig Szabolcs Attila alelnök urat pedig Bóna képviselő úr helyettesíti.

A Kárpát-haza fejlesztési rendszer bemutatása - a) A nemzetegyesítés lehetősége és felelőssége - Előadó: Szász Jenő, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöke

Nagy tisztelettel köszöntöm Szász Jenő elnök urat, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnökét, és köszönöm szépen, hogy felkérésünkre a meghívásunkat elfogadta elnök úr. Tulajdonképpen a megszólalás sorrendjében szeretném köszönteni Sütő Attila urat, a kutatóintézet stratégiai tervező referensét, Molnár György urat, a kutatóintézet igazgatóját, Duray elnök urat, a kutatóintézet tanácsadóját, egyetemi docenst, a Szövetség a Közös Célokért egyesület elnökét, illetve a második napirendi pontunkhoz érkezett előadót, Bali János urat, a kutatóintézet igazgatóhelyettesét. Még egyszer köszönöm, hogy a meghívásunkat elfogadták. *(Szabolcs Attila megérkezik az ülésterembe.)*

Az első napirendi pontot megnyitom, és tisztelettel felkérem Szász Jenő urat, az intézet elnökét, hogy „A nemzetegyesítés lehetősége és felelőssége” címmel tájékoztatását legyen szíves megtartani. Elnök úr, öné a szó.

Szász Jenő tájékoztatása

SZÁSZ JENŐ elnök (Nemzetstratégiai Kutatóintézet): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Köszönjük a meghívást, a lehetőséget. A parlamentáris demokráciában, úgy gondoljuk, hogy ez számunkra nem lehetőség, hanem felelősség

is, hogy itt legyünk, úgyszólván élünk is a lehetőséggel. *(Elindul a vetített számítógépes prezentáció.)*

Munkamódszerként elnök úrnak azt javasoltam, hogy bővebben mutassuk be az intézet tevékenységét, ezért hívtam el munkatársainkat. Horkay Nándor igazgató úr betegsége miatt kényszerült távollétre, ezért Sütő Attila kollégám fogja őt előadásában helyettesíteni.

Gondolatébresztő felvezetésem, előadásom címe: „A nemzetegyesítés lehetősége és felelőssége”, és mi ezt arra építjük, hogy 2010 óta, azaz az elmúlt négy esztendőben megszülettek a nemzetegyesítés szempontjából oly fontos, egyébként a nemzetegyesítés lelki és közjogi alapjait megteremtő törvények. Ezt mi kegyelmi időszaknak számítjuk, legalábbis, mint külhoni magyar ember, úgy tekintek az elmúlt négy esztendőre. Csak azért sorolom föl ezen törvényeket, hogy ezúton is megköszönjem jómagam, mint külhonban élő ember azt a négy törvényt, amit itt felsoroltunk.

A nemzeti összetartozás tanúságtételéről szóló törvény, amely kimondja, hogy ne csak búslakodjunk Trianon fölött, hanem tekintsünk közösen a jövőbe. A kettős állampolgárságot intézményesítő törvény is ide tartozik, az országgyűlési képviselők választásáról szóló törvény, habár itt szerintem a parlament még adós a külhoni magyarok irányában. Természetesen időrendi sorrendben az Alaptörvény hamarabb került elfogadásra, de azért hoztam föl ide a végére, mert az a legfontosabb tétel a jövőépítés szempontjából.

Nemcsak azt mondja ki Magyarország Alaptörvénye - a '90-es gondolathoz viszonyítva, amikor Antall József miniszterelnök gondolatisága jelent meg az alaptörvényben -, hogy Magyarország felelősséget érez a külhoni magyarok iránt, hanem most már felelősséget is visel Magyarország, mint anyaország a külhoni magyar közösségek irányában. De fontos, hogy az Alaptörvény a nemzeti és keresztény gyökerekre épít, s mint olyan, a jövőben is ezt jelöli meg számunkra, mint fontos iránymutató.

Egyébként, amikor volt az Alaptörvény elfogadása, akkor, emlékszem, a vállal és a visel szó között volt vita, vagy legalábbis azt vitattuk, hogy melyik a helyesebb. Én bevallom őszintén, hogy akkor a vállal szót tartottam volna főnn, azóta most meggyőződtem róla, hogy a visel több, merthogy felelősséget viselni, ez azt jelenti, hogy részese vagyok annak a szenvedésnek, annak a lelki tehernek, ami nekem jutott osztályrészül. Amíg a vállalás gyakorlatilag egy racionális döntés kérdése, tehát eldönti egy ember, egy közösség, egy ország, hogy akar-e tevélegesen részt venni egy ilyen nemes ügyben, addig a visel gyakorlatilag ennél sokkal több, mert lelkiismereti ügyként közelíti meg ezt a kérdéskört. Most bevallom férfiasan, ez szerintem így helyénvaló, és önöknek volt igazuk, akik a visel szó mellett tették le a voksukat. Erre még talán a későbbiekben, a zárszónál is visszatérek.

Néhány számadatot mutatunk meg, amit valamennyien ismerünk, de csak azért tesszük, hogy valamennyien átérezzük, hogy mennyivel több a Kárpát-medence, mint a mai Magyarország lehetőségben és felelősségben. Ezek a legutóbbi, a 2012-es népszámlálás adatait tükrözik, amely mutatja, hogy Magyarország úgy 9 millió 800 ezer lelkes köztársaság, hogy időközben a külhoni magyarok is nagy közösségeket veszítettek. Vannak egyébként számadatok, most nekünk feltett szándékunk, hogy egy kicsit elmélyüljünk ezekben, de önöknek hozzávetőlegesen mondom - Erdélyt azért hozom fel mindig példaként, mert talán azt ismerem a leghitelesebben -, a Ceaușescu-rendszer 1977-ben 1 millió 770 ezer magyart számolt meg. Aztán utána a legközelebbi népszámlálási adatok 1992-ben láttak napvilágot, ekkor már az új rendszerből is eltelt bő két esztendő, akkor 1 millió 730 ezer lelket számlált meg a román hatalom. Ahhoz viszonyítva is 1 millió 238 ezren vagyunk, tehát az látszik, hogy 500 ezer lelket

veszített Erdély. De hogyha azt vesszük, hogy 1977-től mennyit gyarapodott az erdélyi magyarság, mondjuk, a rendszerváltásig, és hány magyar ember hagyhatta el a határnyitás után, 1989 decembere után Erdélyt - beleértve a vásárhelyi fekete márciusi eseményeket is -, akkor sajnos ez a fogyás nem 500 ezer emberről szól, hanem sokkal többről. Szerény becsléseink szerint akár 2 millió magyar is élhetett a rendszerváltás pillanatában Erdélyben, s ha innen közelítjük meg, akkor közel 800 ezres a fogyás. Tehát lehet úgy is fogalmazni, hogy az elmúlt 25 évben az erdélyi közösség elveszítette minden harmadik polgárát, minden harmadik magyar ember nincs közöttünk.

Hol vannak ezek az emberek? Lehet természetesen az asszimilációra és a természetes fogyásra is fogni. A kivándorlással például a természetes fogyás összefüggő fogalom, és mi azt gondoljuk, a kivándorlás a legnagyobb okozója a népességfogyásnak. De képzeljük el önök is - és ezt a számot ma nem tudja senki Magyarországon, ezért ezt szeretnénk mi egy kicsit tovább kutatni -, hogy ha mondjuk, 500 ezerre tehető a erdélyi magyarság fogyása, és mondjuk, a külhonból összesen 500 ezer ember telepedett le Magyarországra - mert Schengen előtt azért jöttek a külhoni magyarok -, ma Magyarország, ha a 9 millió 879 ezerből kivonják az 500 ezret, akkor 9 millió 300 ezer lelket számlálna, de mivel túlnyomórészt fiatalok jöttek, a gyerekeik már itt születtek, lehet, hogy ez már nem 500 ezer, hanem akár egymillió vagy jóval egymillió fölötti lélekszámot jelent.

Magyarország mára egy előregedett társadalom volna, ha a külhoni magyarság ide nem telepedik át, tehát mint olyan, ezért érdemes a külhoni magyarságra így is tekinteni, hogy ez egy óriási erőforrás minden szempontból az anyaország számára. Egyébként nem nehéz ezt a munkát elvégezni, csak mostanáig nem volt érzékenység iránta. Meg kell futtatni a mai magyar állampolgárok adatbázisát, hogy kinek, hol született például az édesanyja vagy az édesapja, és akkor lehet tudni, hogy hány gyermeket szültek már ide a határon túlról áttelepedett fiatal anyukák, meg hány fiatal édesapa alapított itt családot, és még mindig jobb, hogy itt, minthogy ezt Nyugat-Európában vagy a tengeren túl tette volna.

A mi küldetésünk talán abban áll, hogy az elmúlt négy esztendő ünnepnapjait jelentő kegyelmi időszak után az ünnepnapoknak, a vasárnapoknak értelmet adó hétköznapoknak próbálunk tartalmat adni, ezért mi a humán vagyont megóvását, a szülőföldön való boldogulást, a nemzet integrációját tartjuk szem előtt. Természetesen mindezt XXI. századi eszközrendszer mentén kívánjuk megvalósítani, ami Kárpát-medencei, összefüggő hálózatokat jelent az élet minden területén, és mindehhez úgy hazai, mint uniós többletforrásokat kell bevonni, hogy érdemi lépésekről beszélhessünk.

Áron püspök úrtól hoztam egy üzenetet, egy idézetet. Ha már nemzeti és keresztény gyökerekről beszél az Alaptörvény - egyébként nagy igazság -, boldog emlékü Márton Áron is azt erősíti meg, amit önök is, mi is vallunk, hogy elsősorban csak magunkra számíthatunk. A nemzet több mint az állampolgárok közössége, a haza több mint az ország, ezért a Kárpát-haza is több mint Magyarország. Így foglalnám össze azt a gondolatvilágot, amelynek jegyében mi kívánunk cselekedni, és hívom önöket is, hogy ebben támogassanak bennünket.

Vasárnap 125. évfordulóját üljük Orbán Balázs halálának, akit, mint a legnagyobb székelyt ismerünk. Ismerjük a tudós múltját, a néprajzos értékeket, amit hátra hagyott, de azt is megemlíteném, hogy 18 évig volt képviselője ennek a Háznak, 1872-től haláláig, 1890-ig, s hat kötetben hagyta hátra politikai tevékenységének hagyatékát, most ennek a kutatásával is kívánunk foglalkozni. Ő is adott a Kárpát-hazának egyfajta definíciót, és ma sem vagyunk okosabbak, mint ő. Fráter Olivér elnökhelyettes úrral, aki mint történész foglalkozik - a vasárnapi emlékkonferencia

apropóján - Orbán Balázssal, Orbán Balázs két akkori felszólalását elemezte ki. Az egyikben Orbán Balázs azt szorgalmazza 145 évvel ezelőtt, hogy a Csángóföldön élő magyarságnak Székelyföldön kell ösztöndíjakat biztosítani, hogy magyarul tudjanak tanulni, a másikban meg Székelyföld ipari fejlesztésének szükségességét szorgalmazza.

Sajnálom, mi sem vagyunk okosabbak, mint Nemzetstratégiai Kutatóintézet Orbán Balázs akkori gondolatvilágánál, ezért a mi programunk a Kárpát-haza program, amit úgy fogalmaznék meg, hogy új, akár régi definíciót és tartalmat kell adni a haza fogalmának. Ez azt jelenti, hogy a Kárpát-medence egy kulturális tér, egy oktatási tér, egy társadalmi és szociális tér, egy gazdasági tér, és mivel önök politikusok - ez nem az én asztalom, csak vannak némi politikai tapasztalataim, ezért fölhívnám az önök figyelmét -, mindez talán akkor lesz elérhető, hogyha a pártszékházakban úgy fogalmazzák meg a Kárpát-medencét, mint egy politikai tér. Ezt a politikusok tudják megtenni, ehhez a tevékenységhez sok sikert kívánok!

Egyébként a külhoni magyarság régóta várja ezt. Ha ott, a pártszékházakban eldől, hogy a Kárpát-medencére egy politikai térként tekintenek, akkor az összes többi, gyakorlatilag egy paradigmaváltást követően sokkal könnyebben elképzelhető. Ennek hiányában nagyon nehézkes egyébként a magyar közigazgatást és egyáltalán a magyar társadalmat abba az irányba fordítani. Ennyit csak zárójelben, és még egyszer mondom, ha túlléptem a hatáskörömet, akkor ezt nézzék el nekem, ez a múltbeli tapasztalataimból fakad.

Hogy mit jelent a Kárpát-medence egy kulturális térként történő definiálása? Itt csak néhány nevet írtam föl, hogy a Kárpát-medence egy oktatási tér. Képzeljék el, hogy 25 évvel a rendszerváltás után ma a magyar közoktatásban nincs egy Kárpát-medence földrajzát oktató tankönyv, és akkor nem is tudom, hogyan lehet megérteni, hogy történelmünk hogy alakult, vagy esetleg, amikor tavasszal árvizek vannak a nagy áradások miatt, akkor miért nem érti a közvélemény, hogy a hegyekben lehet az árvizet szabályozni, nem pedig az Alföld fenekében, ami a Kárpát-medencei adottságokból fakad.

Ebből azt a következtetést szeretném levonni, hogy természetesen az oktatással kell kezdeni, ennek megfelelően természetesen mi az EMMI-vel, az államtitkársággal, az Oktatási, Kutatási és Fejlesztési Intézettel megkezdjük a szakmai konzultációkat. Szorgalmazzuk ezt, de mindenhez, önök tudják a legjobban, hogy politikai impulzusra is szükség van, és ezért hívom és kérem az önök segítségét is, hogy ezt meg tudjuk valósítani. A közvélemény és egyáltalán a felnövekvő generációk, a közigazgatásban dolgozók hada ma nem tudja, hogy a határon túl magyarok élnek, vagy hogy ez miért fontos nekünk, és hogy ez mitől többletforrás számunkra. Ez elsősorban az oktatás kérdésköre és nem az elmúlt sok, nehéz évtized következménye és öröksége, én azt gondolom 25 évvel a rendszerváltás után ezt érdemes volna megváltoztatni.

Ha csak néhány példát mondhatnék, hogy mit javasolnék az egy oktatási tér kialakításának érdekében, vagy hogy ezen belül melyek a legfontosabb teendők, akkor engedjék meg, hogy három példát hozzak. Például én Orbán Balázs gondolatának mentén szorgalmaznám a szórvány ösztöndíjprogram kérdéskörét, azaz a szórvány kollégiumokat a tömbben működtetném elsősorban, mert nagyon fontos az iskolában való foglalkozás, hogy reggel 8-tól délután 2-ig, 3-ig magyarul tanuljanak a fiatalok, de nagyon fontos az is, hogy az iskolán kívüli tevékenység magyar környezetben történjen. Egy középiskolás esetében, egy 17-18-19 éves lány és legény esetében egyáltalán nem mindegy, hogy ha elmegy a hétvégén a szabadidejét eltölteni egy fiatal, akkor, mondjuk, egy fiatal lány 10 fiúból 10 magyarral vagy 10 román fiúval találkozik. A családalapítás szempontjából ez egyáltalán nem mindegy, merthogy magyar családokban születik a magyar gyermek és a magyar gyermek a magyar jövőt

jelenti. Minden vegyes házasság egyébként a vesztünket hordozza, Erdélyben vannak ennek pontos kutatásai, 10 vegyes házasságból 9 esetben román iskolába íratják a gyerekeket. Tehát 90 százalékos a veszteségi arány a vegyes házasságok esetében, ezért a szórvány gyerekeinket - ezt nevezem én gyöngyhalász-politikának - a tömbben taníttatnám, aztán, ha onnan megházasodva visszamegy a szórványba szolgálni, akkor egy erős, életképes értelmiségi család érkezik vissza, vagy akár jó szakemberként érkezik vissza, és további erőt, lendületet ad a szórványnak, de megoldjuk az asszimilációt.

A diaszpórának ugyanezt a receptet kínáljuk. Azt gondolom, hogy a másod-, harmad-, negyedgenerációs fiataloknak, akik talán nem is beszélnek egészen jól magyarul, de a szülőktől, nagyszülőktől tudják, mit jelent magyarnak lenni, tehát érzik a lelkükben az elköteleződést, azokat akkor tudjuk megmártóztatni egy magyar világban, hogyha Magyarországra hozzuk őket tanulni ösztöndíj mentén természetesen. Itt középiskolásokra és egyetemistákra gondolunk, tanuljon akár angolul Budapesten, mivel ugyanaz az Amerikából hazajött fiatal lány, egyetemi hallgató lány 10 fiúval való találkozás esetén jó eséllyel 10 magyarral találkozik, abból magyar házasság születik. A 3 hónapos ösztöndíj, amit ma a rendszer, a Balassi Intézet működtet, arra elég, hogy ha nyugatról ide hazajön egy fiatal, elvisz egy másikat magával, mert a 3 hónap ennyire elég, de ha 3 évre jön, akkor az annyira is elég, hogy családot is alapíthat. Ha pedig netán visszamennének a nyugati diaszpórába szolgálni, akkor a harmad-, negyedgenerációs magyar fiatalból elsőgenerációs magyart faragtunk, mert itt megtanul tökéletesen magyarul, megismeri, megtapasztalja mindazt, amit a nagyszüleitől hallott, s mint olyan, ezért magyarrá tesszük őt. De ha itthon marad, már akkor gyakorlatilag elértük a céljainkat, mert egy 19 éves fiatalból, életkész fiatalból magyart, fogalmazhatnék úgy is, hogy magyar édesapát, édesanyát építünk, tehát magyar családot alapítunk, és miért ne, mire aktív életét kezdi, akkorra itthon, a Kárpát-hazában, a magyar nemzet tagjaként szolgálhatja a közösségét is és a saját életét is. Egyébként onnan indulunk ki, hogy a magyarság léte a Kárpát-medence. Bármilyen sokan mennek Londonba vagy akár nyugatra, nem tudjuk elmagyarosítani sem Londont, sem Amerikát, ezért, mivel nincsen más kiút, mint a Kárpát-medencében való magyar jövő, én azt gondolom, hogy minden fiatal itthon kell tartani.

A harmadik a felsőoktatási háló kiterjesztése. Felvidéki példát hozok: óriási eredmény a Selye János Egyetem, mint állami egyetem, de azáltal, hogy pedagógusokat, közgazdászokat és református teológusokat, lelkészeket képez, látszik, hogy nagyon sok szakirány hiányzik, ezért a felvidéki magyarság, a magyar fiatalok nagy része még mindig Brünnebe vagy Prágába megy tanulni. Tehát gyakorlatilag az a megoldás, hogy azt a hiányt, amivel ma szembesül a felvidéki magyar társadalom, az az érettségiző korosztály, aki a jövőjét fürkészi és tovább szeretne tanulni, azoknak mi a tudást vigyük Komáromba. Tehát a magyarországi egyetemek tárulkozzanak ki a Kárpát-medencére, ezért számomra a Selye János Egyetem vagy a Sapientia Egyetem egy az állami magyar egyetemek sorában, ha stratégiaileg kell ezt a kérdést megközelíteni. A hiányzó tudást kell kivinni, nem pedig a gyerekeket onnan elhozni, mert akit elhozunk, az már nem megy vissza.

Ha a Kárpát-medencét egy társadalmi és szociális térként próbálom definiálni, akkor én azt gondolom, hogy a nemzetegyesítés szándékából fakadó további jogi akadálymentesítést kell napirendre tűzni, és ebben tudnak önök a legtöbbet segíteni. Tehát elfogadtuk az ünnepnapokat jelentő törvényeket az elmúlt négy esztendőben, de ez az út eleje. Hogy mondjak önöknek példát, a szociális társadalombiztosítási hálót hoztam föl, de egyébként sok van, és most kutatjuk, hogy hány törvényt kellene módosítani, hogy a diszkriminációt felszámoljuk. Ha egy példát megengednek, bár

ebben bizonyára önöknek is van tapasztalatuk, ha van külhoni ismerősük, rokonuk, márpedig mindenkinek van, és ott betegség üti föl a fejét, most azt önök úgy oldják meg, valamennyien úgy segítünk, hogy egy laccímkarttyát szerzünk az ismerősünknek, barátunknak, rokonunknak. Arra a hónapra, amikor ezt megoldottuk, akkor befizetjük a 6000 forint/hó társadalombiztosítási hozzájárulást, és a másik hónapban igénybe veszi, mert szegény beteg, a hatszázezer forintos egészségügyi kezelést. De lehet, hogy több is hatszázezer forintnál, csak azért mondtam a százsorosát, hogy ne riasszam el a példámmal sem önöket.

Tehát, ha ezt a kérdést megoldanánk például úgy, hogy lehetővé tennénk, hogy a külhoni magyar állampolgár, anélkül, hogy laccímet váltana - mert, ugye, a laccímváltással még a kitelepítését is szorgalmazzuk, a betegség meg egy olyan szükség, ami törvényt bont, tehát bármennyire is szeretne otthon maradni, ha az életét kell menteni, az egészségét kell rendezni, akkor egészen biztos, hogy laccímkarttyát fog váltani -, tehát magyarországi hivatalos lakos lesz, és mivel itt, ha meg is gyógyul, akkor utána elgondolkodik, hogy ha visszamegy, akkor ott tényleg lehet, hogy meghalt volna, vagy meghalna, és akkor már nem is érdemes visszatelepednie, tehát a kitelepítést szolgáljuk vele. De ha mondjuk, külhonból befizethetne pont havi 6000 forintot, mint minden más magyar állampolgár vagy minden magyarországi laccímmel rendelkező nem magyar állampolgár, már segítenénk.

Csak példaként mondom, amikor én magam a saját ügyeimet rendeztem, nekem a családom ott él és fölvettem ezt a kérdést, akkor közölték, hogy a bruttó minimálbérnek, a 98 ezer forintnak az 50 százalékát kell a feleség után befizetni ahhoz, hogy tb-biztosított legyen, ami 49 ezer forint, a gyerekek után 30 százalékot, három gyerek esetében ez 90 ezer forint, és ha ezt összeadjuk, közel 150 ezer forintot tesz ki, és ha valaki a józsefvárosi piacon árul, de nem magyar állampolgár, viszont budapesti laccímkarttyája van, akkor 6000 forintot kell befizetnie; ezt csak a példa kedvéért mondtam.

Ha egy kockázati közösséget lélekszámában is növelünk, akkor egy biztosítótársaság, egy biztosítóház, akár az Országos Egészségbiztosítási Pénztár is szilárdabb lábakon áll, és a külhoni magyar akkor is hozzájárul a kasszához, amikor egészséges, nemcsak akkor, amikor a betegségét kell rendezni. Egyébként azt el kell mondanom, és hálával mondom, hogy empatikus a rendszer, mert szinte nincs olyan eset, amit az egészségügyi rendszer ne oldana meg vagy sürgősségi esetként vagy laccímkarttyával, de hála a jó istennek, csak jókat tudok mondani az egészségügyben dolgozók részéről. Ebben alelnök úr engem csak megerősíteni tud, mert rengeteg segítséget kapunk a professzor úrtól is - ezt a külhoni magyarok esetében mondom a polgármester úrnak -, de ezt csak mint egy példát említettem.

Ez nem azt jelenti, hogy ha a külhonból tb-járulékot fizethetnek a magyarok anélkül, hogy kiköltöznének, ez óriási terheket jelent hosszú távon számunkra, de például egy regionális kórházat, egyetlenegy a külhonban, talán Székelyföldön fel kell építeni, azt sem zöldmezős beruházásként, hanem egy már meglévő kórház továbbfejlesztésével, és akkor viszonylag kevés pénzből, de rendezni lehet. A szatmárnémeti beteg Nyíregyházára érkehet, a nagyváradi Debrecenbe, az aradi Gyulára, de sorolhatnám a Felvidék esetét is Budapesten keresztül Gyórtól Miskolcig, mert megvannak a jó ellátó központjaink. Tehát Párkányban mentőállomást kell fejleszteni, nem kórházat építeni, mert Esztergomban ellátják a beteget, és az a fontos, hogy egy infarktus esetén megfelelő időn belül ellátáshoz jusson a külhoni magyar. Tehát ebbe az irányba volna érdemes elvinni a gondolkodást, hogy a teherviselés szempontjából is a külhoni magyar állampolgár fizessen be, és ha befizet, akkor alanyi jogon, mint minden más magyar állampolgár, és hangsúlyozom, tehát

nemcsak a szolgáltatási oldalon, hanem a kötelezettségi oldalon is ez a fajta állampolgári kötelezettség, mint lehetőség megjelenjen.

A Kárpát-medence egy gazdasági tér, ezzel foglalkoztunk a legtöbbet az elmúlt időszakban. Azt gondoljuk, hogy a külhoni magyarság kérdése is elsősorban - nem kizárólag, de elsősorban - gazdasági kérdés. Ha lesznek munkahelyek, akkor a fiataljaink otthon maradnak, ha van egzisztencia, akkor van szülőföldön való boldogulás, ennek hiányában kulturális, erkölcsi vagy más szempontrendszer mentén már nem lehet otthon tartani a mai fiatalokat. Ezért ragaszkodtam ahhoz - és köszönöm elnök úrnak, hogy lehetővé tette -, hogy az ifjúságkutatásról is beszéljünk, mert az elmúlt 25 évben az ifjúság szemlélete is óriásit változott, fogalmazhatnék úgy is, hogy romlott, ez generációs kérdés, de mint objektív tény, ezzel szembe kell néznünk.

Egyébként ezek a legfontosabb dokumentumaink, melyeket elkészítettünk. A Kárpát-haza fejlesztési koncepció 2030-as kitekintéssel, ezt az önök által elfogadott „Országos terület- és gazdaságfejlesztési koncepció 2030” címet viselő stratégiai dokumentumra építettük, ezt egészítettük ki a külhoni gazdaságfejlesztési koncepciókkal, és ezt raktuk egy rendszerbe annak érdekében, hogy a szemlélet valamennyiünk számára már most a Kárpát-medencét tükrözze. Ez egy hosszú távú elképzelés, mint az Országgyűlés esetében is, és a középtávú - az Unióban és mindenütt így szokás, hogy 7 évben gondolkodunk - a nemzetegyesítés fejlesztési programja. Mi ezt elsősorban az uniós források érdekében vagy tekintetében dolgoztuk ki - erről Molnár György kollégám fog beszélni -, és mindezek mellé megszerveztünk egy Kárpát-haza fejlesztési hálózatot, amelynek részleteiről igazgató úr fog szólni, s hogy a koncepció mit jelent, ezt Sütő Attila kollégám ki fogja fejteni.

Mit szeretnénk közösen a Kárpát-medencében? Gondolom, ezekkel önök is egyetértenek, hogy összetartó és gyarapodó Kárpát-medencei magyarságot, ami egy növekvő és patrióta gazdaságra épül és egy megújuló és összetartó társadalomra. Így néz ki a Kárpát-medencei fejlesztési hálózatunk (*A slide-ra mutatva:*) 365 szakértővel és mögötte 110 szervezettel.

Záró gondolatnak szánom - az Alaptörvény gondolatiságára építve -, hogy az idén jubileumi Mária-év van, mert 500 éves a csíksomlyói kegyszobor, s ez adja az apropóját a záró gondolatoknak. Tavaly Somogyi Győző akadémikus úr életműkiállításában részt vehettünk, és mi azzal járultunk hozzá, hogy a Matyó Madonna című alkotását 9 részre daraboltuk, mint ahogyan a Kárpát-medencei magyarságunk is 9 részre osztható. Az anyaországot, a 7 szomszédos országot és a diaszpóra magyarságát egy-egy rész szimbolizálja, így a 8 területről hívtunk vendégeket és a nyugati magyarságot is képviselő bécsi fiatal közösséget hívtuk meg. Ők 9 közösségként újradefiniálták Somogyi Győző alkotását, körbeállták, imádkoztak és a Szent István-i örökség mentén Máriának ajánlották föl az országot és a jövőnket, s az ő közbenjárását kérték.

Ezen gondolatok jegyében mi a „Felelősséggel és hűséggel!” felszólítást választottuk intézetünk jelmondatául. Ezen szavak mondandóját, hétköznapi értelmezését én nem kívánom ragozni, önök is tudják, mit jelent a hűség a családban, a gyermekhűség a szülők iránt, valamennyiünk hűsége a szülőföld iránt vagy a felelősség, amit ezek következtében teszünk, de én a Szentírásból merítenék értelmezést hozzá. A hűség nem más, mint a Jóisten magatartása az általa teremtett ember iránt, a felelősség pedig az ember válasza a Jóistentől kapott küldetésre. Ha a Jóisten az emberekre a földet bízta, akkor ránk, magyarokra a Kárpát-medencét bízta, és a mi dolgunk az, hogy ezt óvjuk, gyarapítsuk és adjuk át gyermekinknek, unokáinknak. Ehhez a munkához hívom és kérjük az önök támogatását, segítségét, és ehhez a felelősséggel és hűséggel teli szolgálathoz, amit önök is végeznek a nemzet

érdekében, a Jóisten gazdag áldását kérve megköszönöm elnök úrnak és önöknek a megtisztelő figyelmet. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, elnök úr. Köszönöm szépen a tájékoztatóját, a gondolatait és természetesen a javaslatait is. Javaslom, hogy első napirendünkön belül, mivel négy alpontot jelöltünk meg, térjünk át a következőre, és a négy alpont után adnánk lehetőséget a jelen lévő képviselőknek, hogy a véleményüket megfogalmazzák, illetve kérdéseket tegyenek fel.

b) Kárpát-haza fejlesztési koncepció 2030 - Előadó: Sütő Attila, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet stratégiai tervező referense

Tisztelettel kérem Sütő Attilát, stratégiai tervező referens urat, hogy a Kárpát-haza fejlesztési koncepcióról, amelyről Szász Jenő röviden ejtett itt most szót, a tájékoztatóját tartsa meg.

Sütő Attila tájékoztatása

SÜTŐ ATTILA tervező referens (Nemzetstratégiai Kutatóintézet): Én is tisztelettel köszöntöm elnök urat, a bizottsági tagokat és a megjelent vendégeket. Ahogy Pánczél elnök úr, illetve Szász Jenő elnök úr is már fölvezolta itt a napirendi bevezetőben, illetve Szász Jenő elnök úr a bevezető előadásában, az én mostani rövid előadásom valóban a Kárpát-haza fejlesztési koncepcióra fog koncentrálni, illetve előtte azért szeretnék beszélni néhány szót magáról a Kárpát-haza fejlesztési rendszerről, hogy mire is gondolunk itt tulajdonképpen, és hogy kicsit el tudjuk helyezni a dolgokat. *(Elindul a vetített számítógépes prezentáció.)*

Annyit mindenképpen kijelenthetünk, és láthatjuk a jelenlegi tervezési, fejlesztési környezetben - európai uniós tagságunkkal együtt -, hogy egészen új helyzetben vagyunk az utóbbi évtizedekben Európában, hiszen az új berendezkedés magával hozta a határok egyre gyengülő szerepét, ami egyre inkább átvezet minket egy olyasfajta megközelítés felé, amikor egyre inkább - az országhatárok gyengülésével - a régiók Európájáról beszélhetünk. Esetünkben, a Kárpát-medencében nem szabad elfeledkezni arról a dolgról, arról a nagyon fontos szemponttól, hogy nagyon sok külhoni, magyarok lakta közösség is található ebben a régióban, így a szomszédos országokkal az egyre élénkülő, optimális esetben élénkülő együttműködés sok esetben magyar-magyar együttműködést eredményezhet, amelyet mindenképpen érdemes kihasználni.

Sok magyar lakta közösség található a Kárpát-medencében, sok magyar lakta külhoni régió az anyaországon kívül, s ez rögtön átvezet minket ahhoz a témához, hogy láthatjuk, igen sokrétű és sokféle erőforrással rendelkezik a magyarság a Kárpát-medencében, még hogyha ez nincs is jelenleg optimálisan kihasználva. Itt beszélhetünk sokféle dolgról többféle dimenzióban, gazdasági erőforrásokról, de elég csak arra gondolni, hogy mekkora lehetőségeket jelent a gazdasági együttműködésben a külhoni magyar közösségek léte, ami egyfajta híd szerepet tölthet be az anyaországi és a külhoni együttműködés tekintetében, ha az egész régiót nézzük. Beszélhetünk olyan erőforrásokról, mint a különböző természeti, kulturális értékek a külhoni magyar lakta területeken, amelyeket - nagyon csúnya szóval élve - végül is a kint lakó, kint élő magyarok menedzselnek, tehát az ő birtokukban, irányításukban vannak ezek a dolgok, és a legfontosabb, amit Szász Jenő elnök úr is említett, az pedig a humán vagyon, tehát az a demográfiai készlet, ami - megint csúnya szóval élve - a Kárpát-medencei magyarságot jelenti, és ez jelenti talán a legnagyobb erőforrását a magyar nemzetnek ebben a régióban.

Ezeket az erőforrásokat azonban nyilván ki is kell használni. Tehát nem elég, hogy megvannak, élni is kell velük, hasznosítani is kell őket. Hogyan tudjuk ezt megtenni? Az biztos, hogy egy komoly problémát jelent a közös gondolkodásban, hogy amennyiben az egész Kárpát-medencére gondolunk, mint magyarok, illetve más nemzetek által lakott régióra, külön koncentrálna a magyarságra, kijelenthetjük, hogy hiányzik egy olyasfajta közös jövőkép, közös gondolkodás, a közös célok kijelölése, amely egyként kezeli az anyaországot, illetve a külföldi magyar közösségeket, noha az előbb említett társadalmi erőforrások tekintetében itt egy közös egészből van szó, illetve arról kell hogy legyen szó.

A Kárpát-haza fejlesztési rendszer egy olyasfajta kihívásnak próbál megfelelni, ami az intézetünk felé 2013-ban érkezett egyfajta megkeresésként a kormányzat részéről, hogy szeretne látni a kormányzat egy, az egész magyar nemzetközösséget érintő és a nemzet integrációjára koncentrálna fejlesztési koncepciót, illetve erre épülő fejlesztési programot. Ahhoz, hogy ezek a dokumentumok el tudjanak készülni, és ne csak olyan dokumentumok jöjjenek létre, mint amelyekre számos példát láttunk a különböző ágazati, illetve területi, tervezési témakörökben az elmúlt évtizedekben a rendszerváltozást követően, amelyek a fióknak készülnek, és nem hasznosulnak, csak odáig tart a tervezési folyamat, hogy elkészül anyag, tehát hogy ezt elkerüljük, mindenképpen érdemes egyrészt bevonni a tervezési munkába a külföldi magyar közösségeket, másrészt ténylegesen olyan dokumentumokat kell létrehozni, amelyek olyan közös célokat tartalmazznak, illetve fogalmazznak meg, amelyek aztán megvalósíthatóak és ténylegesen tovább haladhatunk a megvalósítással, azaz nemcsak ott ér véget a tervezés, amikor a dokumentum elfogadásra kerül.

Nagyon fontos, hogy ez a Kárpát-haza fejlesztési rendszer, amely aztán erre a két dokumentumra - amelyet Szász Jenő elnök úr is említett - épülne, tehát a fejlesztési koncepcióra és a programra, mindenképpen egy jövőorientált tervezést jelenítsen meg, vagyis konkrétan legyen meghatározva, hogy mit akarunk, hova akarunk eljutni a jelen kiinduló helyzetből, a jelen problémákat, kihívásokat ismerve, és hogyan, milyen lépések által akarjuk elérni ezeket a kitűzött célokat. A jövőorientáció mellett nagyon fontos szempont még a hálózatos együttműködések szorgalmazása, illetve az összmagyar nézőpont, vagyis egyszerűen, a Kárpát-medencében élő, magyar identitású, magyar kulturális gyökerekkel bíró népesség egészére vonatkozzon a tervezési folyamat és később a megvalósítás.

Nagyon fontos dolog még az is, hogy a megvalósítás hogyan történjen meg, mik lehetnek ennek a forrásai. Nagy lehetőséget jelentenek nyilván az uniós fejlesztési alapok és mind a magyarországi, mind - nyilván ez már kevésbé optimális eset, de - a szomszédos országokra allokált források. A magyar költségvetési forrásokkal is komolyan számolni kell, illetve természetesen a piaci befektetésekkel, helyi önkormányzati forrásokkal is számolhatunk a jövőben, tehát az egész fejlesztési rendszer ezekre koncentrálna.

Nagyon fontos dolog az is, hogy ebben a jövőorientált gondolkodásban a különféle jövőképek megalkotása már megtörtént az elmúlt évek során a Kárpát-medencében. Külföldi gazdaságfejlesztési tervdokumentumok készültek a külföldi magyar közösségekben, készültek Magyarországon vonatkozó Kárpát-medencei kitekintéssel is bíró tervdokumentumok, tehát léteznek már elképzelések, de ezek nincsenek egy csatornába rendezve, nincsenek integrálva. A Kárpát-haza fejlesztési koncepció erre próbálna egy kísérletet tenni, hogy tulajdonképpen szintetizálja az eddigi eredményeket mind a hazai, nemzeti szintű, mind pedig a külföldi közösségekből érkező elképzeléseket. Ezeket próbálja egy irányba terelni, hogy ne százfelé menjenek a különböző tervezési, fejlesztési elképzelések, hanem egyfajta optimális koncentráció valósuljon meg, és természetesen elkerülve azt a szituációt is a

másik oldalon, hogy ne egyfajta budapesti tervezői elefáncsonttoronyból történjen meg a különböző célok, specifikus elképzelések kijelölése, amit aztán majd a külhoni közösség esetleg csak meglepetten néz, hogy ez ugyan hogyan lett kitalálva, miért nem lett kikérve a mi véleményünk. Tehát mindenképpen egyfajta közösségi tervezési folyamat az, amit mindenképpen szeretnénk elérni.

Egy nagyon fontos dolog az is, hogy fontos paradigmaváltásra, szemléletváltásra van szükség ennek a rendszernek, fejlesztési rendszernek a megvalósításához. Mind a stratégiai irányítás, tervezés terén Magyarországon, mind a különböző határon átnyúló magyarországi és a környező országok közötti, illetve az anyaországi és a külhoni magyarok közötti együttműködés, mégpedig hálózatos együttműködés terén, illetőleg a már előbb említett koncentráció, az erőforrások koncentrációja különösen a finanszírozás terén mindenképpen egy fontos szempont.

Szász Jenő elnök úr az előadásában már említette érintőlegesen azokat a szimbolikus és közjogi eseményeket, amelyek a nemzeti integráció kiteljesítését szolgálták a 2010-14 közötti kormányzati ciklusban, ezért én itt most nem megyek bele a részletekbe, de a lényeg az, hogy az egész Kárpát-haza fejlesztési rendszer kialakításához kedvező politikai klímát teremt a jelenleg tapasztalható viszonyrendszer. Megindult a közjogi egyesítés: állampolgárság kedvezményes honosítással, a választási jog kiterjesztése, és a kormányzat részéről történtek olyan szimbolikus tettek és lépések - különféle ösztöndíjprogramok, a Diaszpóra Tanács megalakítása, a nemzeti összetartozás napjának a kinyilvánítása -, melyek mind-mind olyan dolgok, amelyek azt mutatják, hogy egyfajta kedvező politikai klíma van az ilyesfajta tervezéshez. De beszélhetünk kicsit szűkebben a területfejlesztési, területi tervezési, uniós tervezési szakmán belül a Kárpát-medencei EGTC-együttműködések támogatásáról vagy a kormányprogramban is megjelenő Kárpát-medencei gazdasági nyitásról is, amelyek mind-mind azt támasztják alá, hogy a nemzeti integrációnak megvannak az alapjai, viszont tovább kell menni ezen az úton, és ennek a továbbmenetelnek lehet a terepe a következő időszak.

Fontos lépés lenne a jövőre nézve a nemzetpolitikának egy önálló, horizontális, szakpolitikai szintre emelése, mert ez megalapozná és erősítené ezt az egész Kárpát-haza fejlesztési rendszert, ugyanis olyan kedvező tervezési környezetbe tudná elhelyezni az egész folyamatot, amely mindenképpen erősítené a legitimitását. Fontos, hogy a magyar ágazati és szakpolitikák tervezési, fejlesztési tevékenységének cselekvési, pénzügyi rádiuszát próbáljuk meg tudatosan kiterjeszteni, tehát hogy a magyar ágazati tervezők számára is természetes legyen, hogy a különböző fejlesztési dokumentumaik elkészülése során, amennyiben releváns a kérdés, akkor a külhoni magyar területek problémáival is foglalkozni lehet, illetve az arra esetlegesen - már amennyire az legitim - adható magyar válaszokat is megadja.

A közszolgálati akadálymentesítést említette Szász Jenő elnök úr az előadásában, ezen is érdemes lenne elindulni akár opcionális lehetőségként a következő időszakban, és a külhoni magyar intézményi hálózat tudatos fejlesztése, a nemzeti társadalmi felelősségvállalás az anyaországon belül, ezek mind-mind olyan területek, amelyek terén akár előrelépést érhetnénk el a következő időszakban.

SZÁSZ JENŐ elnök (Nemzetstratégiai Kutatóintézet): Elnök úr, engedelmével azt javasolnám, hogy az előzményeket ugorjuk át, mert sok lesz, úgyis mindenkinek kiosztjuk a részletes előadásunkat.

SÜTŐ ATTILA tervező referens (Nemzetstratégiai Kutatóintézet): Menjünk a lényegre?

SZÁSZ JENŐ elnök (Nemzetstratégiai Kutatóintézet): A lényegre, légy szíves, csak a koncepciót mutassuk be s azt is csak öt percben, tovább ne, aztán a végén a kérdésekben majd úgyis benne lesz. Köszönöm.

SÜTŐ ATTILA tervező referens (Nemzetstratégiai Kutatóintézet): Akkor most átugrunk az előzményeken, itt arról lett volna szó, hogy melyik dokumentumok alapozzák meg.

Maga a Kárpát-haza fejlesztési koncepció tulajdonképpen a célrendszerét tekintve - ez a lényegi eleme az előadásnak - egy ötös osztaton alapul, ötelemű vízióból építkezik. Öt átfogó célt, illetve erre építkező öt stratégiai célt határoz meg. Itt a leglényegesebb dolog tulajdonképpen a stratégiai céloknál látható, a különféle típusú létalapok megerősítését célozza a dokumentum. Az első oszlopban láthatjuk, ha továbbmegyünk a részletekre, hogy a lelki egészség és szociális létalapok megerősítése kiemelkedő fontossággal bír. Itt egyébként az első stratégiai cél, specifikus cél elsősorban a demográfiai folyamatok, a negatív trendek megfordítását célozza, de erről is már beszélt elnök úr az előadásában.

A szellemi létalapok megerősítése az oktatási, kutatási-fejlesztési tematikákkal foglalkozik, az oktatási rendszerek, oktatási együttműködések, kutatási együttműködések fejlesztésével az anyaországban és a külhoni közösségek között. A nemzeti létalapok és együttműködés megerősítése elsősorban a különféle helyi autonómiák megerősítéséről, az anyaországi magyarság és a határon túli magyarság, illetve Magyarország és a szomszédos országok közötti kapcsolatok elmélyítéséről beszél részletesebben.

A gazdasági létalapok megerősítése kapcsán a magyar kis- és középvállalkozások Kárpát-medencei hálózatának fejlesztése, a fenntartható, pályára állítható térség és helyi gazdaság megerősítése, a megfelelő adottságokkal bíró területeken a turisztikai fejlesztések sorát részletezi, illetve a fizikai, infrastrukturális és környezeti létalapok megerősítése pedig az energetikai, természeti, környezetvédelmi kérdésekkel, agrárkérdésekkel foglalkozna a régióban.

Fontos, hogy horizontális alapelveket és építkezési alapelveket, megközelítési elveket is megfogalmaz a dokumentum. Nagyon fontos, még egyszer hangsúlyozom, a hálózatosság, amely a kiteljesedő nemzeti együttműködést hangsúlyozná az egész régióban. A kiteljesedő önrendelkezésnek az élet minden területére ki kell terjednie. Itt egy nagyon fontos nézőpont az, hogy a szülőföldön kell megtartani a magyar közösséget, tehát azért harcolni, hogy ott legyenek meg a megfelelő létalapok az ott élőknek, illetve a koncentráció, amely egy differenciált fejlesztési megközelítést alkalmaz, egyszerre koncentrálna a tömbtérségekre, amelyeket hídfőknek nevezhetünk, illetve a szórvány térségekre, biztosítva egyaránt a többleterőforrást és az intézeti kapacitást is, de ugyanakkor próbálva megteremteni a szakértelmet, tudást, tapasztalatokat is a külhoni közösségeknek.

Zárásként pedig a lehetséges erőforrások. Itt már volt arról szó, hogy koncentrálni kell az uniós fejlesztési forrásokra, a költségvetési forrásokra, a Magyarországi forrásokra természetesen, illetve a piaci befektetésekre, az önkormányzati és nonprofit forrásokra is lehetőség szerint. További opcionális lépések: nyilván a magyar költségvetési források, a mindenkori költségvetés lehetőségének mértékében való erősítése a határon túli területek számára a támogatás terén, új pénzügyi eszközök biztosítása, és új feladat a jövőre nézve, az ETE fejlesztési programokban lévő lehetőségek kiterjesztése, alternatív új erőforrások bevonása.

Zárásként pedig annyit mondanék, hogy maga ez a dokumentum tavaly kezdett el formát öltetni az intézet keretein belül, folyamatosan egyeztetve a külhoni

közösségekkel, az ő gazdaságfejlesztési tervdokumentumaikat is becsatornázza az anyagba. Tavaly egy jelentősebb eseményen, itt a parlamentben, júniusban már sor került a koncepció akkori verziójának bemutatására, ezt utána a nyáron, illetve ősszel véleményezték a meghívott vendégek, illetőleg a külföldi közösségek képviselői. Az anyagot azóta a vélemények átvezetésével frissítettük, és most jön egy újabb véleményezési kör a tervek szerint, aztán a tavasz végén végleges formát ölthet ez az anyag, amelyet egyébként a MÁÉRT is elfogadott a tavaly novemberi ülésén; ahhoz képest minimális, igazából csak nyelvezeti változások történtek az anyagban.

Ezennel köszönöm szépen a figyelmet, és akkor minden kérdésre válaszolunk természetesen.

c) A Nemzetegyesítés fejlesztési programja 2014-2020 - Előadó: Molnár György, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet igazgatója

ELNÖK: Köszönöm szépen Sütő Attilának, és tisztelettel kérem Molnár György igazgató urat, hogy a nemzetegyesítés fejlesztési programjáról szóló tájékoztatóját tartsa meg. Igazgató úr, ön a szó.

Molnár György tájékoztatása

MOLNÁR GYÖRGY igazgató (Nemzetstratégiai Kutatóintézet): Köszönöm szépen, elnök úr. Tisztelt Bizottsági Tagok és Meghívott Vendégek! Röviden kívánom összefoglalni elsősorban a nemzetegyesítés fejlesztési programjának átfogó összefüggéseit, mintsem a részleteket. *(Elindul a vetített számítógépes prezentáció.)*

A programról három jellemzőt hadd bocsássak előre. Az egyik az, hogy ez a dokumentum az élet minden területére kiterjedő átfogó és összehangolt Kárpát-medencei fejlesztési program, mégpedig átfogó társadalom- és gazdaságfejlesztési program. A másik jellegzetessége, hogy a Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fóruma a múlt év decemberi ülésén zárónyilatkozatában támogatásáról biztosította és a mielőbbi megvalósítását szorgalmazta. Úgy ítéljük meg, hogy ez a program minden eddiginél jelentősebb, XXI. századi aktív eszköz a magyarság tévesztésének megállítására, ahogy elnök úr is említette, tehát XXI. századi megoldást kell kidolgoznunk és rendszerbe állítanunk. Nos, úgy gondoljuk, hogy a nemzetegyesítés fejlesztési programja az a gyakorlati program, amely által tehát a magyarság sorsa befolyásolható.

A program kiindulópontja az az egyszerű állítás, miszerint a Kárpát-medencei piaci méret és a Kárpát-medencei szintű erőforrás-egyesítés a magyarság eddigi kihasználatlan, nagy lehetősége, amelyet egyébként közös, össznemzeti célok szolgálatába lehet állítani. Bár ezt az összefüggést több fejlesztési dokumentum megállapítja - így például az Új Széchenyi-terv, a Wekerle-terv vagy az önök által elfogadott Országos fejlesztési és területfejlesztési koncepció, de akár a Darányi Ignác-tervet is említhetnénk az agrárterület vonatkozásában -, ugyanakkor egy ilyen átfogó, összehangolt társadalom- és gazdaságfejlesztési program még nem született meg részletesen kidolgozva.

Nos, a Kárpát-medencei szintű fejlesztéseknek, mint minden fejlesztésnek, alapvetően 3 feltétele van: a program, a partnerség és a finanszírozás. Először is tudnunk kell, látnunk kell, hogy mit akarunk, másodsor tudnunk kell azt, hogy ezt kikkel lehet megvalósítani és nem utolsó sorban, ami eddig minden tervezési, programozási folyamatnál hiányzott, ez pedig a finanszírozási oldal meghatározása, kidolgozása és rendszerbe állítása.

Ami a programot illeti, erről elnök úr átfogóan szólt, én sem kívánok a részletekbe menni, mindössze arra hívom fel a figyelmet, hogy a program ezen jövőképe és célrendszere meghatározott kitörési pontokra irányul, tehát azokra az

elsődleges kitörési pontokra alapvetően, amelyek a Kárpát-medencei magyar közösségek sorsát alapvetően befolyásolják. Itt azokra a megoldásokra gondolunk, amelyet elnök úr bemutatott például a humán területek vonatkozásában, de a gazdaságfejlesztés részleteibe menve, olyan fő pillérekre építünk, mint az élelmiszertermelés és -feldolgozás vagy az energiagazdálkodás, a fenntartható energiagazdálkodás, a turizmus és más egyéb kulcsfontosságú területek.

Ami a partnerséget illeti, az elmúlt évben létrejött egy hálózat, egy fejlesztési hálózat, mely, ahogy elhangzott, 365 fejlesztési szakértőt foglal magában a Kárpát-medencéből - Felvidékről, Kárpátaljáról, Partiumból, Erdélyből, Délvidékről, Muravidékről, Drávaszögből -, és mintegy 110 szervezet csatlakozott ehhez az adatbázishoz, illetve regisztrált ebben az adatbázisban. Tehát elmondhatjuk azt, hogy mindezek a programterületek le vannak fedve szakértőkkel is a tervezés és a megvalósítás érdekében.

Ami pedig a forrásokot illeti, elsődleges forráslehetőségként a tagállami, tehát a Magyarország számára rendelkezésre álló uniós források, finanszírozási források feltételrendszerén dolgoztunk az elmúlt két esztendőben. Itt a partnerségi megállapodás kiegészítésére, az operatív programok kiegészítésére és a különböző eljárásrendek kiegészítésére kellett szakmai anyagokat készítenünk annak érdekében, hogy az európai uniós fejlesztési források azon meghatározott arányát, részét, amelyet a brüsszeli rendeletek, szabályozók lehetővé tesznek, azt Magyarország valóban az ország területén kívül is felhasználhassa.

Itt most még nem hangzott el, de elmondom, hogy az Európai Szociális Alap esetében nincs felső határa annak, hogy egy tagország a rendelkezésre álló forrásokat 2014-20 között milyen arányban használja fel az országterületen belül vagy azon kívül, vagy az infrastruktúrafejlesztést szolgáló Európai Regionális Fejlesztési Alap és a Kohéziós Alap esetében ez a felső határ 15 százalék. Tehát Magyarország dönthet úgy, hogy a rendelkezésre álló európai uniós források ezen részét 15 százalékban a külföldi magyar területeken is felhasználja, vagy például a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap és a Halászati Alap esetében 5 százalék ez a felső határ. Tehát rámutattunk erre a lehetőségre, kidolgoztuk ennek teljes feltételrendszerét.

Ami a tervezési innovációnk lényegét illeti, ez a hálózatokba rendezett fejlesztések kérdése. Tehát, ha visszatekintünk a 2007-13-as fejlesztési időszakra, és mondjuk, csak Magyarországot nézzük - de nézhetjük egyébként a határ menti pályázatokat is -, akkor megállapíthatjuk, hogy azok esetében a részlegesség, az összefüggéstelenség és a széttagoltság érvényesült. Tehát nincs egy határozott jövőkép irányába ható célrendszer, egy összefogott és összehangolt fejlesztési programrendszer, amely meg is valósítható, ezért mi a teljességre, az összhangra és az egységességre törekedve olyan hálózati együttműködésekkel dolgoztunk ki a humán területekre és a gazdaságfejlesztés területeire egyaránt, amelyekben mindazok a fejlesztési kezdeményezések elhelyezhetők, amelyek a Kárpát-medencei szintű fejlesztési összefogással létrehozhatók.

Legvégül utalok arra, hogy nemcsak az előbb említett programrendszert dolgoztuk ki és ennek a hálózati összefüggésrendszerét, hanem konkrét projektjavaslatokat, szám szerint 46 projektjavaslatot adtunk be az operatív programok 2015. évi fejlesztési keretéhez, tehát a 2015-ben indításra tervezett projektek közé az emberi erőforrás-fejlesztési programhoz, a gazdaságfejlesztési és innovációs operatív programhoz, a környezeti és energiahatékonysági operatív programhoz, a vidékfejlesztési programhoz és a halászati operatív programhoz. Ezek, ahogy itt látható a diakockán, egyrészt összehangolt humán hálózatépítő projektek, másfelől pedig ehhez hozzárendelve a gazdasági lábat is, a gazdaságfejlesztés,

agrárfejlesztés, iparfejlesztés, energiagazdálkodás, turisztika, közlekedés és szállítmányozás ágazatokban fogalmaz meg projektjavaslatokat.

Ezeket a projektjavaslatokat időben, megfelelő formában és tartalomban beadtuk, ugyanakkor az utolsó kockán mégis azt a kérdést teszem fel, és akár három kérdőjelet is tehetnék, hogy vajon meg tudjuk-e valósítani, lesz-e lehetőségünk ennek a megvalósítására. Azt kell mondjam, tisztelt elnök úr és bizottság, hogy nagyon kemény ellenállás mutatkozik a projektek befogadását illetően, mégpedig az uniós forrásokat kezelő bürokrácia oldaláról, mert hiszen sorra jelennek meg a Magyar Közlönyben az operatív programok ez évi projektjei, amelyeket a kormány elfogadott, ugyanakkor egyetlenegy sem jelent még meg a Kárpát-medencei szintű fejlesztési projektjavaslataink közül. Úgyhogy ehhez a folyamathoz és ezeknek a projekteknek a megvalósításához kérjük szíves támogatásukat és a rendelkezésre álló eszközökkel való támogatásukat. Köszönöm szépen.

d) A Kárpát-haza fejlesztési rendszer jelentősége a magyar nemzetstratégiában - Előadó: Duray Miklós, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöki tanácsadója, egyetemi docens, a Szövetség a Közös Célokért elnöke

ELNÖK: Köszönöm szépen, igazgató úr. Első napirendi pontunk zárásaként Duray Miklós elnök úrnak adom meg a szót.

Duray Miklós tájékoztatása

DURAY MIKLÓS elnöki tanácsadó (Nemzetstratégiai Kutatóintézet): Köszönöm szépen, elnök úr. Tisztelt Bizottság! Hogy maradjon elég időnk a beszélgetésre, a vitára, ezért nagyon rövidre fogom a mondandómat. Szeretném ezt a Nemzetstratégiai Kutatóintézet által elkészített és a különböző szerteágazó munkatársi közösség által elkészített tervezetet belehelyezni a nemzetstratégiába, de nemcsak úgy, hogy a mai nemzetstratégiai gondolkodásba, mert azt megtette Szász Jenő elnök úr, hanem hogy hogyan illeszkedik bele a magyar közgondolkodásba tulajdonképpen 1790-től kezdve, mert addig voltak stratégiai gondolkodóink, de stratégiai közgondolkodás nem volt. Például Zrínyi Miklós, a költő volt ilyen stratégiai gondolkodó, de úgy látszik, aki stratégiailag gondolkodik, azt jobban szeretik a vadkanok. (*Derültség.*)

Tehát 1790 óta alakult ki a magyar közgondolkodásban egy stratégiai gondolkodás, amit akkor még nem neveztek annak. Tulajdonképpen a nemzetstratégiával, mint kifejezéssel csak az 1920-as években találkozunk, de stratégiai gondolkodás addig is volt, ezt két nagy szakaszra oszthatjuk, a magyar nemzetstratégiai gondolkodásra - 1790-től tulajdonképpen az I. világháború végéig, tehát a Versailles-i békerendszer megszületéséig -, és a másik szakasz pedig akkortól, 1920-tól, mondjuk úgy, hogy 1941. december 6-áig, a szovjet csapatok Moszkva alatti ellentámadásáig tartott. Nagyon érdekes módon azért ez a dátum a mérvadó, mert az akkori magyar kormány az ellentámadás után arra a meggyőződésre jutott, hogy véget ért az a politikai lehetőség, amit 1920-tól kezdve a visszacsatolásokon keresztül tulajdonképpen 1941-ig folytatott. Vannak róla dokumentumok, hogy az akkori magyar kormány már tudta, hogy hogyan fog végződni a II. világháború; tehát egy ilyen szakasza is van a nemzetstratégiai gondolkodásnak.

Tulajdonképpen ekkortól kezdve, 1942-től kezdve 1989-ig, mondhatnánk azt is, hogy nincsen nemzetstratégia, a közgondolkodásból még a maradék is kiszorul, noha az 1980-as években tapasztalható volt egy érdekes jelenség. Az akkori rendszerrel szembeni nem hivatalos magyar ellenzék között - most nemcsak a magyarországi két csoportra gondolok, hanem elsősorban az erdélyi, illetve a felvidéki

másként gondolkodókra - kialakult egy együttgondolkodás, együttműködés, amely tulajdonképpen a '80-as évek végén megszűnt, de nem a rendszerváltozással. A rendszerváltás előtt, 1987-88-ban mintha ez megszűnne, és a Csoóri Sándor által képviselt gondolkodói csoporttal nem szűnik meg, de az úgynevezett demokratikus ellenzékkel megszűnik az együttgondolkodás.

Az igazi fordulat 1988-89-ben következik be stratégiai gondolkodásunkban. Az első igazi nagy változás Magyarország alkotmányának nagy módosítása, amelyre Szász Jenő elnök úr is rámutatott. Tulajdonképpen az, hogy felelősséget vállal vagy felelősséget érez a határon túli magyarok iránt Magyarország, ez egy rendkívül fontos változás volt az előtte lévő 40 évhez képest, ugyanis ez nyitott teret arra, hogy elkezdjük a stratégiai gondolkodást építeni a rendszerváltás legelejétől kezdve, s ennek több fázisa van.

Ma már nem nagyon tudatosítjuk azt, hogy például a stratégiai gondolkodás bölcsője az első Antall-kormány idején, ugyan megtűrt szervezetként, a Kárpát-medencei népcsoportok fórumaként létezett, de nem igazán kapott kormányzati támogatást, tulajdonképpen csak egyetértettek, de nem támogatták ezt. Viszont a kormányhivatalban a Határon Túli Magyarok Hivatalának a megjelenése mutatta azt, hogy valóban, a kormányzaton belül is elindult egy gondolkodásváltás a nemzetstratégia irányába, de a Kárpát-medencei népcsoportok fóruma és a Határon Túli Magyarok Hivatala között akkor még nem jött létre szoros kapcsolat.

Az 1994-es kormányváltás után tulajdonképpen 1998-ig majdnem ott folytattuk, ami az 1989 előtti közös gondolkodást jellemezte, azzal a különbséggel, hogy sikerült létrehozni egy olyan fórumot, az úgynevezett magyar-magyar csúcstalálkozót, ahol végre először lett megfogalmazva stratégiai feladat, de csak megfogalmazva. Ilyen volt a szülőföldön boldogulás, szülőföldön maradás és a szülőföldön maradás egyik feltétele, az autonómia és olyan hasonló jellegű találkozások, mint az első magyar-magyar csúcsértekezlet rendszerezése. A rendszerezés csak 1998 után következett be, és tulajdonképpen az első magyar-magyar csúcsértekezleten megfogalmazott gondolatok, az a 3-4 alapvető gondolat 1998-2002 között kezdett formát ölteni egyrészt a státusztörvénnyel, másrészt a Magyar Állandó Értekezlet létrehozásával.

Ehhez hozzátartozik, hogy vita volt arról, hogy mi legyen a fontosabb, az úgynevezett szomszédos országokban élő magyarokkal foglalkozó törvény létrehozása - mert hivatalosan ez a neve -, vagy pedig a magyarországi állampolgárság felvételének a megkönnyítése. A kettő nem ütközött egymással, viszont a döntés azért született meg úgy, hogy akkor a státusztörvény kapjon inkább zöld utat, mert akkor még teljes egészében érvényben voltak az 1960-es évek legelején megkötött államközi szerződések, amelyek tiltották a kettős állampolgárságot a volt szocialista országok viszonylatában, tehát Románia, Szovjetunió, Csehszlovákia viszonylatában, és hiába esett szét a Szovjetunió, hiába szűnt meg Csehszlovákia, a szerződések érvényben maradtak. Igaz, hogy Magyarország egyoldalúan úgy tekintett ezekre a szerződésekre, mint hogyha nem létezne a '90-es évek elejétől, de a másik oldalon úgy tekintettek rájuk, mint érvényes szerződésekre.

Ezt nagyon fontos tudatosítani, mert ezt általában el szoktuk felejteni, hogy például Romániában törvény tiltotta a közhivatalok betöltését azok számára, akik rendelkeztek más állampolgársággal is, mint románial. Szlovákiában, mint Csehszlovákia utódállamában tulajdonképpen ugyanaz volt a helyzet, mint most, hogy nem lehetett kettős állampolgár Magyarország viszonylatában, azzal a különbséggel, hogy most egy fokkal rosszabb a helyzet, mert azok is elveszítik a szlovák állampolgárságukat, akik mondjuk, felveszik a németet. A '90-es években még nem veszítették volna el a szlovák állampolgárságukat, akik felveszik a németet, de

most már ők is elveszítették, tehát nem javult, hanem inkább romlott a helyzet, ha valójában belegondolunk.

Tehát ezért született döntés a státusztörvény mellett, mint az első olyan továbblépés mellett, mely az alkotmányból indul ki. Viszont tudatosítani kell, hogy akkor is pontosan az volt a probléma, mint amire Molnár György hívta fel a figyelmet, hogy nem volt igazán megfelelő befogadókészség az akkori kormányzati intézmények részéről. Tehát a politikai közgondolkodás sem igazán tudta elfogadni azt, hogy ezentúl az úgynevezett határon túli magyarokra most már másként tekintünk, nem úgy, mint idegen állampolgárokra, hanem mint a nemzet egységének egy-egy részére. Tulajdonképpen a státusztörvény ezért nem volt olyan módon sikeres, ahogy azt eredetileg elképzelték, és tulajdonképpen 2002-10 között elindult a leépülés útján. Ugyanakkor fontos tudatosítani azt, hogy a Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fóruma éppen abban az időben jött létre, amely szerencsére, ha nem is helyettesítette a közben megszűnt MÁÉRT-et, de mindenképpen egy hézagpótló intézménye volt a közös stratégiai gondolkodásnak.

Ahhoz, hogy el tudtunk ma ide jutni a bemutatott Kárpát-haza fejlesztési rendszerrel, abban valóban nagy szerepe van az 1998 óta intenzívvé váló közös gondolkodásnak, mert mindazok a műhelymunkák, azok az előzmények, amik szükségesek voltak ahhoz, hogy ezt a Kárpát-haza fejlesztési rendszert a Nemzetstratégiai Kutatóintézet ki tudja dolgozni, ahhoz ezek az előtte megtörtént műhelymunkák szükségszerűek voltak, nélkülük nem biztos, hogy ma el tudtunk volna jutni ide. A baj az tulajdonképpen, hogy állapotilag még mindig ott tartunk, hogy még mindig csak papírra fektetve léteznek ezek a gondolatok, noha ilyen tökéletes kidolgozottságú nemzetstratégiai koncepcióval az eddigiekben nem rendelkezünk, mint ez a Kárpát-haza fejlesztési rendszer. De pontosan arról van szó, hogy végre el kellene jutni a megvalósításig, illetve ahhoz, hogy ezt megvalósíthassuk, ahhoz gyakorlatilag minden előkészületi munka rendelkezésünkre áll. Tehát úgymond tette készen állunk, de a továbblépés szükségeltetik ahhoz, hogy ebből napi gyakorlat legyen, mert valóban a 24. órában vagyunk.

Tény az, hogy a Kárpát-medencei magyarság lélekszáma az elmúlt 20-25 év során rendkívül lecsökkent, és annak ellenére, hogy 1920-tól számítva a rendszerváltásig többé-kevésbé növekvő tendenciát mutatott a Kárpát-medencei magyarság lélekszáma, a rendszerváltás elmúlt 25 éve alatt viszont radikálisan csökkenő. Valószínűleg nem állunk messze a valóságtól, ha azt mondjuk, hogy körülbelül kétfélmillió magyar tűnt el a nemzet térképéről, tehát ezért rendkívül fontos a nemzetstratégiai gondolkodás eredményének a megvalósítása, hogy 30 év múlva is beszélhessünk arról, hogy van megvalósítható nemzetstratégiánk és nem pedig majd a háttérben kell harcot folytatnunk, hogy talán még megmaradjunk. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, elnök úr. Köszönöm a történeti áttekintést a nemzetstratégiáról és a gondolatait. A bizottság tagjainak adom meg a szót. Most van lehetőség a vélemények elmondására, a kérdések fölvetésére. Elsőként Szabolcs Attila alelnök úr jelentkezett.

Kérdések, észrevételek

SZABOLCS ATTILA (Fidesz), a bizottság alelnöke: Ha jól értettem Szász Jenő elnök úr szavait, a szórvány ösztöndíjprogramra, elnök úr, azt értetted, hogy magyarországi ösztöndíjra jönnének a határon túli magyarok, mert szó volt arról is, hogy magyar oktatási, felsőoktatási intézményeket fenntartani Erdélyben, Felvidéken, itt-ott, de én ezt úgy értettem, hogy ez a szórvány ösztöndíjprogram itt

Magyarországon lenne, mert ha erre gondoltál, ugyanez a probléma fennáll, hogy jó hogy nem vegyes házasság, de ha itt...

SZÁSZ JENŐ elnök (Nemzetstratégiai Kutatóintézet): Nem erre gondoltam.

SZABOLCS ATTILA (Fidesz), a bizottság alelnöke: Akkor nem is folytatom. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm.

SZÁSZ JENŐ elnök (Nemzetstratégiai Kutatóintézet): Most kell erre válaszolni?

ELNÖK: Nem. Egyben elhangzanak a felvetések és akkor utána. *(Jelzésre:)* Szávay István képviselő úr!

SZÁVAY ISTVÁN (Jobbik): Köszönöm szépen. Tisztelettel üdvözlök én is mindenkit az intézet részéről és megjelent vendégeinket. Nagyon sok minden elhangzott és nekem is sok kérdésem lenne, de először néhány dolgot azért általánosságban az intézettel kapcsolatban szabadjon mondanom, mert erre még nem volt lehetőségünk. Elnök úr volt már vendégünk a bizottság újraalakításakor, a ciklus elején, de akkor abban maradtunk, hogy akkor az intézetről magáról ne beszéljünk, hanem majd elnök úr valamikor a vendégünk lesz. Úgyhogy most megragadnám az alkalmat egy-két konkrét ügy kapcsán, illetve a nagyon sok elhangzott értékes gondolat kapcsán is, amit elnök úr és munkatársai mondtak, lesz egy-két javaslatom.

Mi azért egyszer-kétszer elég karcos véleményt fogalmaztunk meg az intézet működésével kapcsolatban az elmúlt időszakban, és én ezt most nem megismételni szeretném, hanem inkább egy-két dologra rákérdezni, többek között első körben arra, hogy az intézet költségvetése hogy áll. Az elmúlt években rendre azzal talákoztunk, hogy több 100 millió forint gyakorlatilag visszakerült a költségvetésbe azért, mert az intézet nem tudta ezt hatékonyan elkölteni, illetve voltak kormányzati zárolások is, erről nyilván nem önök tehetnek. Minket inkább jobban érdekel az, hogy elnök úr miben látja annak az okát, hogy van egy meglehetősen nagy költségvetése az intézetnek, 1,2-1,3 milliárd forint, és sok 100 millió forintot nem sikerült értelmes célokra elkölteni. Ennek nyilván kell hogy legyen valami oka, miközben számos fontos nemzetstratégiai célra nem vagy nem elegendő forrás jut; teszem hozzá azt, hogy a Fidesz-kormány most a külhoni magyar családoktól vette el az oktatás-nevelési támogatás egynegyedét. Az önök által visszautalt több 100 millió forintból lehetett volna ezeket a veszteségeket például csökkenteni, bár természetesen ez nem az önök felelőssége.

Egy ilyen általános, elvi kis kérdést hadd tegyek föl elnök úrnak, ha szabad, ez pedig az lenne - akár túllépve az oktatás-nevelési támogatáson -, hogy ha elnök úr dönthetne 3-400 millió forint elköltéséről szabadon, akkor azt mire fordítaná, milyen nemzetstratégiai célra? Egyébként az Nemzetstratégiai Kutatóintézet költségvetésének megfaragását én nem rosszindulatból javasoltam az idején költségvetés vitájánál, hanem pontosan azért, célzottan és tudatosan az oktatás-nevelési támogatások kipótlására, ezt szeretném jelezni.

Mennyire sikerült feltölteni az intézet állományát? Ez lenne a következő kérdésem, ugyanis továbbra is csak egy egy évvel ezelőtti állománytábla áll rendelkezésünkre, mert a Nemzetstratégiai Kutatóintézet meglehetősen hiányos honlapján erről nem tudunk tájékozódni. Egy olyan állománytábla van csak ott, amit

perrel fenyegetve adtak ki önök az atlatszo.hu-nak. Elvileg a kormányrendelet 100 státuszról beszél meg egy székelyudvarhelyi irodáról, de gyanítható, hogy idáig még nem sikerült eljutni. Ezért kérdezem, hogy hogyan állunk ez ügyben, illetve mikorra várható ezeknek a státuszoknak a betöltése.

Amit kicsit nehezen értünk továbbra is, csak erről sem volt még módomban és lehetőségem elnök urat megkérdezni, hogy kutatóintézetként, magukat tudományos kutatóintézetként meghatározó intézményként miért gondolják, hogy mangalicafesztivállal, focitornával vagy mikulásünnepséggel kell foglalkozniuk? Nem kétségbe vonva ezek fontosságát, nyilván nem arról van szó, hogy nem fontos adott esetben, főleg a mostani helyzetben, mondjuk, a kárpátaljai gyermekeket és családokat segíteni, de miért egy tudományos intézet feladata ez? A székely bálról nem is beszélve, ami már tényleg egy Monty Python-féle abszurd humor jelenete lenne, hogy székely bált rendez a Nemzetstratégiai Kutatóintézet a Várkert Bazárban, ez tényleg megmosolyogtató már önmagában is.

Személyes kérdésem, elnök úr, mert más nem tudta feltenni, hogy miért nem nyilatkozik elnök úr online hírportálnak? Az atv.hu elől elszökött az egész intézet tavaly, gyakorlatilag kényszerszabadságra vonultak, és utána elnök úr azt mondta, hogy online hírportálnak nem nyilatkozik, ami azért meglehetősen furcsa, de lehet, hogy ennek is van valami oka.

Technikai kérdés, hogy miért csak regisztrált felhasználók érhetik el a honlapon lévő anyagokat, már azokat, amik fönt vannak, mert elég sok nincsen fönt, például a most tárgyalt anyagokat sem találtuk meg a honlapon. A rubrikája megvan, a borító fel van tüntetve, de az anyagok nincsenek feltöltve, ennek kíváncsi lennék az okára. „Munkatervek és fejlesztési javaslatok” címszó alatt van néhány dokumentum, munkaterv 2013-14-re és a most tárgyalandó két stratégia, de egyiket sem lehet megnyitni, nem lehet letölteni.

Az SZMSZ-ük szerint - ezt a miniszteri utasítás tartalmazza - március 31-ig kell javaslatot tennie elnök úrnak konkrétan a miniszterelnök részére az éves munkatervről. Tekintve, hogy két héttel elmúlt ez a határidő, szeretném kérdezni, hogy megtörtént-e ez a javaslattevés, és hogy a 2015-ös munkaterv mikor lesz elérhető. És ami megint furcsa, főleg úgy, hogy külön munkatársakat foglalkoztatnak elvileg a tudományos műhelyekkel való kapcsolattartásra, ami kicsit rejtélyes is számomra, hogy mit csinál két főállású ember úgy, hogy van 16 stratégiai együttműködési megállapodás a honlap szerint, de ehhez semmilyen konkrét szöveg nem párosul. Miről szólnak ezek a stratégiai megállapodások és ezek a honlapok miért nem elérhetőek? Ezek lennének általánosságban a kérdéseim.

Ami a Kárpát-haza fejlesztési koncepciót illeti, két kifejezést hadd emeljek ki abból, amit mondtak. Sütő úr beszélt kiteljesedő nemzeti együttműködésről, Molnár igazgató úr pedig programpartnerség-finanszírozásról. Az a baj, urak, hogy ezek olyan kifejezések, amik sokszor csak szavakban léteznek. Nincs kiteljesedett nemzeti együttműködés akkor, amikor a kormányzat az elmúlt öt évben pártpolitikai szintre süllyesztette a nemzetpolitikát, nincs kiteljesedő nemzeti együttműködés, programpartnerség és finanszírozás akkor, amikor önök úgy akarnak vagy olyan hosszú távú nemzetpolitikai koncepciót szeretnének gyártani, működtetni, ami mögé a kormány még csak a minimális szinten sem törekszik arra, hogy valamilyen politikai konszenzust tudjon teremteni.

Azt a kérdést pedig nyilván senki nem teszi fel magának, főleg akkor, amikor 20-30 éves koncepciókról beszélünk, hogy mi lesz a Fidesz után? Mi lesz akkor, ha valamilyen politikai váltás fog Magyarországon történni - aminek lehet hogy van esélye, lehet hogy nincs, én ebbe most nem akarok belemenni, főleg nem elbizni magunkat, vagy senki másra vagy aktuális ügyekre utalni, mert ezt nem kívánom -,

pusztán azt szeretném megkérdezni, hogy 20-30 éves koncepcióban hogyan lehet úgy gondolkodni Magyarországon, hogy a kormányzó pártnak szándékában sincs minimális nemzetpolitikai, politikai konszenzust tenni ezek mögé a tervek és stratégiák mögé?

Többen utaltak az uniós források felhasználására. Én ezt teljes tévútnak tartom, elnök úr, tévútnak. Pontosan olyan tévút ez, amikről beszéltek, mint a székelyföldi gyerekek románul tanítása. Ez egészen egyszerűen, ne haragudjanak, nem a magyar állam feladata. A magyar államnak az lenne a feladata meg a magyar diplomáciának, mint ahogy ezt nem teszi, hogy olyan helyzetet teremtsen, olyan külpolitikát folytasson, hogy a román államtól ezeknek a feladatoknak az elvégzését kikövetelje. Ez pontosan olyan tévút, mint amibe akkor kerültünk bele, amikor elkezdtünk a határon túl magyar egyetemeket alapítani és finanszírozni, ahelyett, hogy a környező országokat győztük volna meg, bírtuk volna rá, hogy ezeket a feladatokat megcsinálják, mert ez az ő dolguk lett volna. Ez azt jelenti, hogy ezekről a kérdésekről mi önmagunk lemondunk. Az uniós források jórészt, specifikusan Magyarországra kell, hogy vonatkozzanak, ezeket nem külhonban kell felhasználni, hanem a diplomáciának kell elérnie, hogy Románia vagy Szlovákia adott esetben a magyar közösség érdekében is használja fel az ott elérhető uniós forrásokat, amiért mi is tudunk lobbizni.

A székely gyerekek románul tanítása meg az egésznek a működését egyébként jól jelzi, az önök elvi hozzáállását, hogy ezt az ötletet úgy dobták be, hogy gyakorlatilag az égvilágon senkivel nem egyeztettek ezzel kapcsolatban, aki ebben érintett lett volna. Nemhogy a diákokkal, mert azokkal, mondjuk, kevésbé kell, de szülőkkel, tanárokkal, pedagógus szövetséggel, iskolákkal, politikai pártokkal, gyakorlatilag senkivel nem egyeztettek.

Ami pedig a fejlesztési koncepciót illeti, illetve azt, amit elnök úr elmondott, mert azért legyünk igazságosak, tehát félreértés ne essék, akár, amit elnök úr mondott a bevezetőjében, ebben a fejlesztési koncepcióban nagyon sok igazság van. Elnök úr is nagyon sok igazságot mondott általánosságban, amiket hallhatunk a nemzetpolitika követendő irányáról, a külhoni magyarság szülőföldön való maradásának segítéséről, csak az a baj, hogy a kormányzati stratégia ehhez nem illeszkedik, főleg nem az elmúlt öt év külpolitikai gyakorlata. Tehát beszélhetünk szülőföldön való maradásról, ha a magyar állam számára a külpolitikában továbbra is - és ez a miniszterelnök úr által is többször kimondott -, ha a gazdasági szempontok dominálnak, úgy, hogy még annak sincsenek etnikai vetületei.

Szlovák-magyar viszonylatban öt éve szőnyeg alá söpörjük a problémákat, ezt Duray elnök úr tudja a legjobban, utalt is rá. Semmit nem tudtunk elérni például a kettős állampolgárságot sújtó törvénnyel kapcsolatban. Miniszterelnök úr világosan megmondta, hogy gazdasági kérdésekkel foglalkozunk, s ugyanez van erdélyi viszonylatban is. Azokkal a gazdasági kérdésekkel egyébként, amelyeket önök is felvetnek a stratégiában, például azt, hogy a külhoni magyar cégek, mondjuk, hogyan fektessenek be, a személyi jövedelemadó egy százaléka vagy a cégek egy százaléka, amelyek például a mi programunkban szerepelnek, örülök nagyon, hogy ez az önök tetszését is megnyerte, hogy ezekkel is erősítsék az ottani magyar közösséget, de a magyar kormányzat részéről ilyen törekvés nincsen.

Önök sokszor elmondták, nagyon jó és nagyon helyes, nem az asztalfióknak kell gyártani terveket, csak látnánk azt, hogy a magyar kormányzat részéről is törekvés van arra, hogy ezeket a terveket elfogadja, a kormányzat ezek mögé rakjon valamiféle nemzetpolitikai vagy politikai konszenzust, és ne az legyen az egésznek a megítélése, ne úgy jelenjen meg a sajtóban meg a közvéleményben, mint ahogyan ma a sajtóban megjelenik, hogy Kóvér elnök úr politikai játszótére gyakorlatilag a

Nemzetstratégiai Kutatóintézet meg a környéke, amiből lehet jól hangzó terveket is csinálni, meg egyébként szabadon, kényünkre-kedvünkre lehet mindenféle haveri rendezvényeket finanszírozni. Ezen túl kellene lépni, és akkor tényleg lesz értelme ezeknek a programoknak és tanulmányoknak, mint ahogy egyébként van, de nem véletlenül tartalmaz meglehetősen kevés konkrétumot, és nem rakja mögé azokat a megvalósíthatósági tanulmányokat, hogy valójában a magyar kormányzatnak és a magyar külpolitikának milyen lépéseket kellene megtennie annak érdekében, hogy azok a célok, amiket egyébként önök felvázoltak, elnök úr is felvázolt, hogyan fognak tudni megvalósulni. Legyen szó akár például az elvándoroltak hazahozataláról, amely egy fontos programpont, de ehhez Magyarországon kellene valaminek történnie, vagy a cigányság integrációjáról, ami egy olyan kérdés, amelyről egyszerűen beszélni se lehet, holott ez a határon túl nagyon sok helyen kérdéssé fog válni, mert pontosan tudjuk, hogy a határon túli kisiskolák 10-20-30-40 százalékát most már a cigányok tartják fenn, vagy azért van magyar iskola, mert van elég cigány gyerek, sőt sokszor most már nincs is magyar gyerek a magyar iskolában, mert csak cigány gyerekek járnak oda, csak ezekről a kérdésekről meg egyszerűen még beszélni se lehet, mert ez még mindig tabutéma. Vagy ilyen a médiumok kérdése, tehát nagyon fontos a délvidéki magyar médiumok megőrzése, csak közben a magyar kormányzat egyáltalán nem abba az irányba mozdul, hogy ezek a médiumok meglegyenek vagy például vevőre tudjanak találni; tudjuk, hogy most a megszűnés veszélye fenyeget egy csomó délvidéki magyar médiumot.

(Jelzésre:) Jó, bocsánat, rövidebbre fogom, sőt be is fejezem.

A területi autonómia, mint cél, ezt sehol nem olvastam az anyagban, erről viszont beszél a kormányzat, hogy akkor megfordítsam az előző logikát. Most már legalább odáig eljutottunk, hogy erről néha beszél a kormányzat, hogy az autonómia jó meg fontos, ugyanakkor ezekben az anyagokban, amit találtunk, egyfajta homályos utalgatás, gazdasági típusú önellátás van, de például területi autonómia nincs. Lehet, hogy én nem találtam, mert látom elnök úr is nagyon elgondolkodott, de akkor cáfoljanak meg. Én például a területi autonómiát, mint célt, nem látom az egyik anyagban sem, hogy ennek a megvalósítás irányába kellene mennie, amely pedig egyébként feltételezi számos olyan pontnak és javaslatnak a megvalósulását vagy a könnyebb megvalósulását, amelyről egyébként beszéltünk.

Ami viszont nem világos számomra, ez az anyag most így elkészült, ezt önök elfogadták, vagy ebből valami majd a parlament elé fog jönni, vagy a MÁÉRT vagy a KMKF elé fog jönni? Ezeknek a stratégiáknak mi lesz a további útja? - hogyha erről tudhatunk valamit. Ez megint lehet, hogy az én tájékozatlanságom miatt van, de talán nem lenne fölösleges egy-két mondatot beszélni arról, hogy ezekből az anyagokból hosszú távon mi lesz.

Egy utolsó kérdés, ez most nagyon személyes, csak szomorúan láttam, hogy ebben a szakértői hálózatban Bács-Kiskun megyéből még nem sikerült szakértőt találni, úgyhogy ez ügyben csak szeretném biztatni elnök urat, hogy bizonyára mind Bács-Kiskunból, mind Komáromból - hogy a másik még hiányzó megyét is kiemeljem - biztos lehet olyan szakértőket találni, akik ezekbe a munkákba be tudnak kapcsolódni. Ez ügyben csak szeretném önöket biztatni, hogy ezzel is ki tudják teljesíteni a szakértői hálózatukat.

Köszönöm szépen, és kérem tisztelettel elnök urat, hogy szíveskedjen a feltett kérdéseimre válaszolni, hogy ne kényszerüljek arra a nem túl hálás feladatra, hogy ismét szót kérjek, és újra feltegyem a meg nem válaszolt kérdéseimet. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm. Van-e más kérdés, vélemény? *(Nincs jelentkező.)*
Amennyiben nincs, úgy akkor tisztelettel kérem elnök urat, illetve kollégáit, hogy a feltett kérdésekre válaszoljanak. Elnök úr!

Válaszadás, reagálás

SZÁSZ JENŐ elnök (Nemzetstratégiai Kutatóintézet): Azzal a megelőlegezéssel, hogy a kormánynak szóló üzeneteket nem kívánom kommentálni, tisztelt képviselő úr. *(Szávay István: A kérdéseim minden képviselőtársamnak szóltak, elnök úr.)* Akkor elnézést kérek, hogy mi is itt voltunk. *(Derűtség.)*

Azért azt szeretném elmondani a kormány védelmében, hogy 2010 óta megszülettek a nemzetegyesítés lelki és közjogi alapjait megtestesítő törvények, tehát ezt még egyszer megköszönöm én, mint külhoni magyar ember. Hogyha megengedi, képviselő úrnak azt mondanám az autonómia kapcsán, hogy bizonyára nehéz olyan embert találni a Nemzetstratégiai Kutatóintézet élére, aki ennek a feladatnak, ennek a kihívásnak megfelel, de miniszterelnök úr abból a szempontból biztos, hogy jó döntést hozott, ha egy külhonból érkező embert kért fel az élére, mert akkor legalább hiteles, mert az az ember életvitelszerűen ott él, ott küzd, s ebből fakadóan van egy olyan tapasztalati tudása, amit másként nem is lehet megszerezni, csak ott élvén. Ha ezt akár, mint szubjektív vélemény és érték, a képviselő úr elfogadja, akkor engedje meg, az autonómia ügyében azért ne válaszoljak önnek, mert az első autonómia nagygyűlésre Erdélyben, Székelyudvarhelyen került sor az én polgármesterségem alatt, 15-20 ezer ember részvétele mellett. A Székely Nemzeti Tanács tisztségviselője voltam, vagyok, tehát mint olyan, én még a bőrömet is a vásárra vittem ennek az ügynek az érdekében. Anélkül, hogy esetleg elmondanám, miért biztos, hogy ott nehezebb ezt az ügyet képviselni, mint más pozícióból ezzel kapcsolatosan tanácsokat megfogalmazni. Tehát legalább az autonómia ügyében engedje meg, minden rosszindulatú gondolatát, ha nem is visszautasítom, inkább arra kérem, hogy képviselő úr gondolja újra.

Ennek kapcsán mondanám a válaszaimat, ha megengedi. Igazgató úr itt említette, hogy a „Kárpát-haza fejlesztési koncepció 2030” címet viselő dokumentumot a MÁÉRT a támogatásáról biztosította. Gyakorlatilag minden külhoni magyar kérdést érintő ilyen dokumentum támogatása a MÁÉRT-ban vagy a KMKF-ben kerül megfogalmazásra, ezért a koncepciót a MÁÉRT-en, a nemzetegyesítés fejlesztési programját a Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fórumán terjesztettük elő, és mindkét záró dokumentumban tételesen olvasni lehet, hogy ezek a fórumok elfogadták. Egyébként képviselő úr azt a kézjeggyével el is látta, úgyhogy köszönjük most utólagosan is, hogy támogatta. Az, hogy nem emlékszik rá, biztosan nem a mi hibánk.

Ami a kérdéseket illeti, higgye el, hogy nincs olyan intézményvezető, így jómagam sem az a fajta vagyok, akitől, ha költségvetési forrásokat vonnak el, annak örülne. Sőt nem is kezdeményeztem magam soha ilyet, tehát a költségvetési zárolások érintették mindig az intézetünket. Olyan esztendő is volt, amikor 460 millió forintot vontak el elsőéves működésünkben, a második éves működésünkben 100 millió forintot vontak el, tehát annyival kevesebből kellett gazdálkodnunk. Most, az idén 1,2 milliárd forintos költségvetésünk van, mert sajnos a tavalyi elvonás bázisértékként került beépítésre, s ezért 100 millióval kevesebb pénzből vagyunk kénytelenek gazdálkodni.

Jelen pillanatban 86 fővel dolgozunk, a kérdésére konkrétan válaszolva.

Hogy a Mangalicatenyésztők Országos Egyesületének az együttműködésére miért szerveztünk konferenciát? Stratégiai szempontból, képviselő úr, mert többek között a szomszédos országok területéről, az ott élő többségi nemzet részéről

megfogalmazódott, például az a törekvés a románok részéről, hogy a mangalica nem hungarikum, hanem román tenyészállat, tehát román érték, és a mangalica, mint faj, gyakorlatilag mint hungarikum, veszélybe került. Az országos tenyésztők ezért fordultak hozzánk, hogy mit tudunk tenni annak érdekében, hogy ezt a veszélyt kivédjük, leépítsük vagy egyáltalán tudunk-e hozzátenni valamit mi, mint Nemzetstratégiai Kutatóintézet ehhez a kérdéshez.

Mi azért szerveztük meg, azért volt egy konferenciánk velük közösen, velük kapcsolatosan, hogy a magyarországi országos mangalicatenyésztők szövetsége a külföldi gazdaszervezetekkel közösen alapítsa meg az európai mangalicatenyésztők szövetségét annak érdekében, hogy ennek a kérdésnek a zászlóvivője mindig Magyarország legyen. Ez volt benne a stratégiai gondolat. Az, hogy rosszindulatú újságírók - és nagyon sajnálom, hogy képviselő úr ilyen felületesen közelíti meg ezt a kérdést - ezt próbálták másként megfogalmazni, azt én csak sajnálni tudom, mert egyébként ez ma egy komoly kihívás, hogy például a románok ezt a kérdést kisajátítják-e, vagy hogy milyen kárt okoznak a magyarországi és egyáltalán a magyar gazdáknak itt, a Kárpát-medencében, ami a mangalicatenyésztést illeti.

Tehát annyit kérek képviselő úrtól, aki a külföldi magyarság iránti elkötelezettségéről is tanúságot kíván tenni - és el szeretném mondani, hogy ezekkel a felszólalásaival egyébként rombolja a saját imázsát -, hogy azért annyit feltételezzen rólunk, rólam személyesen is, hogy ha egy ilyen ügyhöz mi hozzáállunk, akkor annak igenis komoly tartalmi motivációja van. Mint ahogy például az Autonómia Kupa focitorna megszervezésében is azért vállaltunk szerepet, mert a Székely Nemzeti Tanács szervezte meg azt három alkalommal. Tavaly és tavalyelőtt azért álltunk mellé, mert időnként ez pénzbe is szokott kerülni, és sehonnan máshonnan nem kaptak támogatást. Ez a focitorna, amelyről a képviselő úr szólt, a Székelyföldi Autonómia Kupa, ez a hivatalos neve. Gyakorlatilag a focitornán keresztül népszerűsítettük az autonómiát, és egyébként a Nemzeti összetartozás bizottságának az elnöke, házelnök úr szerepvállalásával - mikor, ki volt ennek a védnöke vagy fővédnöke - mi közösen szerveztük meg.

A székely bált is említette a képviselő úr. Többek között azt azért szerveztük meg, mert én fontosnak tartom azt a fogalmat, azt a nemzetstratégiai fogalmat, hogy nemzetmarketing. Bizonyára fontos a külügyi tevékenység, a diplomáciai is elengedhetetlen, de vannak más eszközök, amivel a nemzet érdekében vagy jelen esetben egy-egy közösség érdekében föl lehet lépni. A székely bált vegye úgy, mint egy olyan marketingeszköz, mellyel egy közösségre föl lehet hívni a figyelmet. Akkora nyilvánosságot a székely ügy, a hertelendyfalvi, a székelykevei székely közösség semmiben nem kapott az elmúlt több mint húsz esztendőben, amióta szabad világban élünk, mint a székely bál kapcsán, mert az egyik kedvezményezett közösség egyébként a Belgrád alatt 20 kilométerre élő hertelendyfalvi székely közösség és az ott működő Tamási Áron Egyesület volt.

Nem is szeretném sorolni ezeknek a sorát, hogy az atv.hu mit ír vagy mit nem ír, de úgy általában a honlapunkkal kapcsolatosan elmondanám, hogy képviselő úron kívül csak dicséreteket kaptunk a honlapunkkal kapcsolatosan. És azért nincs feltétlenül minden dokumentum részletesen rajta, mert azzal az erővel például megküldhetnénk a román kormánynak, a szlovák kormánynak vagy mindenki másnak is. Én azt gondolom, hogy például szándékosan nem tettük fel a Kárpát-haza fejlesztési koncepciót, mint dokumentumot a honlapra, hogy legalább ne tőlünk kapják meg közvetlenül. Aztán vannak mások, akik ezt az információt kiszolgáltatták, ám tegyék meg a saját lelkiismeretük szerint, és ezért lehet csak regisztrációval hozzájutni bizonyos információkhoz. Többek között a stratégia koncepció és nagyon

sok tanulmányunk ebbe a kategóriába tartozik, és én ennek a felelősségét vállalom, tudatos döntés, ezt vállalom.

Sőt, én képviselő úrtól azt kérem, hogy egy olyan törvényt kezdeményezzen, hogy például a Nemzetstratégiai Kutatóintézet ne legyen köteles minden egyes információról újságírói kérdésre választ adni. Ugyanis nem tudom, sőt tudom, hogy időnként az atlatszo.hu nevében milyen erdélyi újságírók tesznek föl kérdéseket, akikről van tapasztalati tudásunk, az elmúlt 15-20 év kapcsán valamiféle ismérvünk, és nem vagyunk arról meggyőződve, hogy a neki kiadott válasz csak őt érdekelte, vagy az általa feltett kérdésekre a válasz csak őt érdekelte. Sőt élünk azzal a gyanúperrel egyes újságírók esetében, hogy más érdekeket képviselnek, mint a magyar nemzet érdekei, ezért én azt gondolom, hogy érdemes volna ezt megfontolni, hogy például ezen válaszadási kötelezettség alól valamifajta mentesítést legyen, vagy hogy például a nemzetstratégiai kérdéseknek legalább bizonyos kategóriája érdemelne-e ilyen védelmet vagy sem. Én inkább ebből a szempontból kérem a képviselő úr és a bizottság segítségét.

Természetesen mi minden munkatervet és beszámolót időben leadunk a munkáltatónknak, az is a dolgunk, hogy ezt megtegyük, ebből a szempontból az intézetünk jól teljesít és a kormányzaton belül kellő presztízsnak örvend. Ez nem azt jelenti, hogy például azoknak a kérdéseknek a megválaszolásában, amit itt Molnár György igazgató úr is megfogalmazott, ne volna szükség további segítségre, ezért mi a bizottság tagjaihoz úgy fordulunk, mint akik konstruktívan kívánnak bennünket segíteni. Egyébként a stratégiai megállapodások kiemelten egyetemi központokkal vagy olyan további kiemelt magyar nemzeti intézményekkel történtek, amelyeknek az együttműködése szükséges annak érdekében, hogy összefüggő hálózatokról, Kárpát-medencei hálózatokról beszéljünk. Annak a közzététele semmiféle akadályba nem ütközik, ezt a hiányt természetesen szívesen pótolni fogjuk, hogyha ez így van, ahogy ön mondja, hogy nincs rajta, akkor feltegyük.

Ami az uniós források kérdéskörét illeti, nagyon rosszul esett a felvetés, 2004. december 5-ét idézte nekem, képviselő úr, hogy a magyarországi uniós forrásokat csak Magyarország, kizárólagosan Magyarország területére használjuk föl, már csak azért is, mert matematikailag lehetetlen az uniós forrásokat 100 százalékban lehívni. Ez egyetlenegy országnak sem sikerült még az Európai Unió történetében, és én azt gondolom, hogy ha az uniós forrásokhoz a nemzetegyesítés szempontjából közelítünk és megadjuk azt a többletlehetőséget, hogy ilyesfajta elképzelések is napvilágot lássanak, és a brüsszeli forrásokat a nemzetegyesítés oltárára vagy szolgálatába tudjunk állítani, akkor annnyival kevesebb pénz marad Brüsszelben, mint amennyivel több pályázatot nyújtottunk be közösen, akik a nemzetegyesítés ügyét szolgáljuk. Remélem, hogy érthető, amit próbáltam itt elmondani.

Egyébként csak azt mondanám el, hogy ez miért van így, mert például a területi együttműködések keretében, képviselő úr, 2007-13 között a magyar-szlovák együttműködés keretén belül mi megvizsgáltunk 162 projektet, 162-t, amit, úgymond, a magyar-szlovák határ menti együttműködés keretén belül bonyolítottak le. A 162-ből 16 volt olyan, amelynek volt felvidéki magyar szereplője, tehát 10 százalék, melyben volt felvidéki magyar szereplő, de mikor pénzügyileg néztük meg, a pénzügyi kereteknek ez csak a 3,5 százalékát érintette, és egyik felvidéki szereplő sem volt konzorciumvezető. Nem tudom, érthető vagyok-e. Tovább nem tudtuk a projekteket végigvizsgálni, hogy hány százaléka vagy hány ezreléke jutott ezen magyar szervezetekhez, mert mivel a határon túl mindegy, hogy román, szlovák, horvát vagy milyen uniós forrásokról beszélünk, vagy akár határ menti együttműködésről beszélünk, kell az illető ország irányító hatóságának a döntése.

Mi ezt a magyar-szlovák elemzést, amikor elkészítettük, készítettünk egy térképet; kár, hogy most azt nem hoztuk el magunkkal. Abból az derült ki, hogy Csallóköznél például nem a határ mentén van az együttműködés, ahol a magyarok élnek, amikor a 162 projektet fölrajzoltuk szlovák szempontból, hanem szinte a cseh határon vannak azok a fejlesztések, mert a szlovákok arra odafigyelnek, hogy a felvidéki magyar érdekeltséget képviselő projektek ne kerüljenek elfogadásra, mert konszenzus kell a két irányító hatóság részéről ahhoz, hogy egy projektet érvényesíteni tudjanak.

Sőt, mondok egy másikfajta érvet is. Van, amikor a magyar pályázati szereplő Felvidékről szlovák illetékességű partnert keres, mert a másik, itthoni, magyarországi versenytársával szemben azt a versenyelőnyt fogalmazza meg saját maga számára, hogy ha Felvidékről én egy szlovákkal fogok össze, akkor az én pályázatom előnyben fog részesülni a szlovák irányító hatóságnál azzal a pályázattal szemben, ahol a másik magyarországi illetékességű pályázó esetleg egy felvidéki magyar szervezettel szövetkezett, hogy határ menti együttműködésben közös projektet bonyolítsanak le, és a határ menti együttműködési alapokból pénzeket hívjanak le. Ez is egy magyar virtus, amire valamifajta jó választ adni kell.

Mi azért mondtuk, hogy az uniós forrásoknak érdemes a transznacionális dimenzióját is megfogalmazni, mert akkor magyar nemzeti szempontok szerint a magyar irányító hatóság dönt arról, hogy a külhonban melyik projektet karolja föl, és ezt a brüsszeli források terhére elsősorban, nehogy itthon ez további kedélyeket borzoljon. Tehát én azt gondolom, hogy ez XXI. századi út tudna lenni, és bízom abban, hogy ezt valamennyien fölfogjuk.

A székely gyerekek románul tanítását - egyébként nem a románul történő tanítását, hanem a román érettségire való felkészítést - azért tartom fontosnak, mert az elmúlt négy esztendő során az erdélyi magyar gyerekeknek 50 százalékát az érettségi rendszer elbuktatta, tehát 19 évesen a pályájukat derékba törte. Az elbukott gyerekek 80-90 százaléka román nyelv és irodalomból bukott meg, akik sikeres érettségi hiányában nem tudnak továbbtanulni. Ettől még lehetnek ők nagyon jók matematikából, fizikából vagy akár lehetnek jó reál vagy humán beállítottságú emberek, lehetnek kiváló értelmiségi emberek, csak a román érettségi hiányában nem tudják folytatni a pályájukat. Ezek a gyerekek szégyenükben nem Magyarországra jönnek, mert itt sincs érettségijük, hanem elmennek Dániába, Svájcba vagy más irányba mezőgazdasági munkát végezni és elveszítjük őket. Mi ezért tartottuk fontosnak, hogy őket egy barátságosabb, gyerekközeli módszertan mentén fölkészítsük.

Az eredményeink a következők: ameddig Hargita, Kovászna megyében a rendszerben érettségizőknek 50 százaléka - 51, illetve 52 százaléka - tett sikeres érettségit, tisztelt képviselő úr, addig a nálunk fölkészített gyerekek 82, illetve 83 százaléka érettségizett sikeresen román nyelv és irodalomból. Én azt gondolom, hogy az a plusz 30 százalékos jelentős eredmény. Az idén ennek megfelelően mi 800 gyereket kívánunk a két megyében fölkészíteni, ez az idén érettségiző gyerekeknek több mint egyharmadát teszi ki a két megyében. Ide a gyerekek felvételiztek, bejutottak, és azokat a gyerekeket vettük föl, akiknek esélyük volt, és akiket segíteni kellett. Tehát fölmérés alapján nem a jó gyerekeket vettük föl, akiknek amúgy is sikerül az érettségijük, hanem éppen azokat, akik a felzárkóztatásra rászorulnak, szándékosan, annak érdekében, hogy a lehető legracionálisabban költsük el azt a kevéske pénzt, amit erre tudunk fordítani, és én azt gondolom, hogy ez ebből a szempontból fontos.

Hogyha a román politika vagy a Romániában politizáló vezető politikai szervezet annyira jutott 25 év után, hogy a román nyelvet nem idegen nyelvként oktatják a gyerekeinknek, hanem gyakorlatilag erőszakosan, mint román

nemzetállam, egy fiatal nemzetállam le akarja gyúrni a gyerekeink torkán az állam hivatalos nyelvét, és miközben a gyerekeink sikeresen érettségiznek angolból, de románból megbuknak, mert olyan a számonkérési rendszer, akkor én azt gondolom, hogy igenis nemzetstratégiai fontossággal bír, hogy mi áthidaló megoldásokat keressünk.

Ha képviselő úr azzal jött volna, hogy találjuk ki annak a rendszerét, hogy a magyar érettségiztetési rendszerbe hogyan tudjuk bevonni a külhonban végző gyerekeinket, hogy magyar érettségi diplomával a határon túlra kihelyezett, magyarországi egyetemi képzéseken tudjanak részt venni, hogy mégis mérnökök, pedagógusok és orvosok vagy éppen azok legyenek, amik szeretnének lenni, akkor az egy konstruktív hozzáállás volna. Én kérem képviselő urat és a tisztelt bizottságot, hogy ezt a fajta nehézséget, amit Erdélyben tapasztalunk, a megoldást ebben az irányban próbáljuk megfogalmazni, mint ahogy Kárpátalján például kihívás az, hogy aki nem tesz ukrán nyelvből sikeres érettségit, azokat behívják katonának, mert nem tud továbbtanulni, esélye sincs az egyetemre beiratkozás nélkül, hogy megússza azt a katonaságot, ami az ukrainai keleti frontokat jelenti. Tehát mint olyan, igenis nemzetstratégiai kérdésnek tekintem például, hogy a kárpátaljai fiataloknak jövő évtől az érettségi rendszerét hogyan tudjuk az anyaország részéről segíteni.

Ezen gondolatok jegyében mondanám Szabolcs Attila alelnök úrnak is, hogy az ösztöndíjprogramot én otthon képezem el, magyar ösztöndíjalapról beszélek. A Kárpát-medencében számszerűen kisebbségben élő közösségeket hívjuk szórvány közösségnek, a diaszpóra pedig a Kárpát-medencén kívüli magyar közösséget jelenti, mint kisebbség. Mindkét esetben magyar ösztöndíjalap kellene. A szórvány esetében azt gondolom, hogy a dél-erdélyi vagy a Zsil-völgyi fiatal Székelyföldön kell iskolába vinni - hogy konkrét példát mondjak -, mert a Zsil völgyében nincs magyar jövő. Vagy tetszik nekünk, vagy nem, de ezzel szembe kell nézni, nincs magyar jövő, ezért azt a néhány gyereket el kell vinni Székelyföldre iskolába. És azért Székelyföldre, mert például a székelyföldi városokban a gyerek saját tehetségének, képességeinek és felkészültségének megfelelő valamennyi iskola rendelkezésre áll, valamennyi iskola, valamennyi szakirány, szakképzés, humán, reál, érettségi vagy esetleg szakiskola, tehát ennek megfelelően egészséges környezetben tud tanulni. Ha a szórványban iskolázom őt be, akkor, ha tetszik, ha nem, ha Enyedre viszem, csak tanítónő lehet, de a szórványban szűnnek meg a magyar iskolák, tehát, ha tanító is lesz, gyakorlatilag munkanélküli lesz, amikor elvégzi az iskolát, merthogy nincsenek magyar iskolák, ahol taníthatnának. Ezért én a szórványból elvinném a gyerekeket egy egészséges közösségbe.

A diaszpóra gyerekeit meg a Kárpát-medencébe hoznám, például a bencésekhez vinném, mint katolikus iskolába, tehát itt a kollégiumi, délutáni foglalkoztatás is fontos, mert a szülő hiányát pótolni kell a délutáni oktatásban. Az ösztöndíjprogramot én a délutáni kollégiumi ellátásra és az ottani tartalmas programra fordítanám, mert a pedagógus a szülő helyett felügyeli, színházba viszi, edzésre küldi, pluszfoglalkoztatást ad. A gyerek esetleg a modulrendszerben további képzéseket kap, diplomát kap, hogy legyen egy számítógépvizsgálója, vagy, ha valaki mezőgazdaságnak tanul a szakiskolában, akkor legyen hozzá hajtási engedélye, hogy a traktorral át tudjon menni egyik dűlőből a másikba, ha az országútra kerül. Tehát ki kell egészíteni azt a fajta felkészítést, amit az iskola tud adni, de amit egyébként a szülői gondoskodás jelentene, ha otthon maradt volna.

Tehát az ösztöndíjprogramot én erre fordítanám, szakkollégiumokra - függetlenül attól, hogy a Tamási Áronba jár vagy az Eötvös Józsefbe, hogy matematikát, informatikát tanul vagy mezőgazdasági szakember lesz, délután, közös kollégiumi rendszerben foglalkoztatnám őket, mert akkor azt a pluszt meg tudják

kapni, ami a családjuktól való távollétből fakad -, tehát a szórvány kollégium esetében is és a diaszpóra ösztöndíj esetében is.

A diaszpóra ösztöndíját középiskolai szinten képzelném el és egyetemi szinten. Akár angolul tanuljon, de itthon tanul, az iskolán kívüli tevékenységéből fakadóan magyar környezetben él, ott szocializálódik, és ezért belőle teljes értékű magyar lesz, még akkor is, ha nem tudott helyesen beszélni, egyáltalán írni sem tudott, amikor Amerikából idejött tanulni, de 3-5 év után, miután itt elvégzi az egyetemet, meggyőződésem, hogy 10 esetből 8-9 itt kötne házasságot és itthon maradna. Ezáltal magyar családok és abból fakadóan magyar gyermekek születnének, akik számunkra a magyar nemzet jövőjét jelentik. Köszönöm megtisztelő figyelmüket.

ELNÖK: Köszönöm szépen elnök úr válaszait. *(Jelzésre:)* Ugyan a napirendi pont kezdetekor arra gondoltam, hogy egy kérdés- és véleménykör lesz, ezért kérem Szávay képviselő urat, hogy legyen mértékletes időben is a következő hozzászólásában. Köszönöm.

Ismételt kérdések, észrevételek

SZÁVAY ISTVÁN (Jobbik): Köszönöm az újabb lehetőséget. Elnök úr, rossz az, aki rosszra gondol, tehát eszemben nem volt semmilyen rosszindulat az autonómiára vonatkozó kérdésben, nem is értem, hogy ezt ön miért így értette. Távol álljon tőlem, hogy az ez irányú elkötelezettségét én bármiben is kétségbe vonjam, egyébként azon a székelyudvarhelyi nagygyűlésen annak idején még fiatal kamaszként magam is részt vettem

SZÁSZ JENŐ elnök (Nemzetstratégiai Kutatóintézet): Én szerveztem egyébként. Te részt vettél, én szerveztem.

SZÁVAY ISTVÁN (Jobbik): Tudom, elnök úr, tudom. A kérdésemnek abszolút nem volt ilyen éle, nem tudom, hogy miért így értetted.

SZÁSZ JENŐ elnök (Nemzetstratégiai Kutatóintézet): Azt kérem, alázatosabban álljon hozzá, legalább ehhez.

SZÁVAY ISTVÁN (Jobbik): Elnök úr, egy tényszerű kérdést tettem fel, tehát nagyon sajnálom, hogy ezt ennyire rossz néven vetted. Egy tényszerű kérdés volt azok után, hogy számos olyan dolog szerepel az anyagban, beszéltünk róla, vagy amiről egyébként kellene, hogy a kormányzat is foglalkozzon vele, de nem teszi. Én pusztán rákérdeztem, és ez egy olyan kérdés, ami viszont szerepel a magyar közbeszédben, például a területi autonómia ügye, hogy az miért nincs benne ezekben a dokumentumokban. Sajnálom, ha e mögé többet láttál, mint ami volt.

Az uniós pénzekkel kapcsolatban itt túlzóan fogalmaztam, ezt elismerem és ezért meg is követem önt, hozzátéve azért azt, hogy amit itt most elmondott elnök úr, az viszont pont annak a megerősítése sajnós, amit én mondtam azzal kapcsolatban, hogy mennyire nincsen összhang a kormányzati cselekvés és az önök által megfogalmazott tervek között. Elnök úr, az irányító hatóságokat átadtuk önként és dalolva Bukarestnek meg Pozsonynak.

SZÁSZ JENŐ elnök (Nemzetstratégiai Kutatóintézet): Nem az irányító hatóságokat adtuk át.

SZÁVAY ISTVÁN (Jobbik): De, az irányító hatóságokat adtuk át. Az irányító hatóságok székhelye most már nem Budapesten van, hanem Bukarestben és Pozsonyban, azért, mert a kormányzat hozott egy ilyen egyoldalú diplomáciai, külügyi szinten eldőlt döntést. Ez sajnos Lázár államtitkár úrhoz tartozott, aki nem igazán tudta megmagyarázni nekem se írásbeli kérdésben, se a parlamentben, hogy ezt miért kellett megcsinálni. Gyakorlatilag az volt a lényege - és most megint tettünk egy újabb gesztust a román meg a szlovák barátainknak -, hogy majd valamikor talán ők viszonzni fogják nekünk. Nem fogják viszonzni. Az elmúlt 25 év legnagyobb tévedése az, hogy Magyarország állandóan gesztusokat tesz, mert hogy ezt majd nekünk viszonzni fogják.

Amit pedig egyébként ön elmondott, az abszolút igaz, tehát a határon átnyúló programokra igenis ezeket a pénzeket be kell csatornázni, csak itt ennél sokkal tovább mentünk, ennél többről volt szó, amire én itt utaltam az uniós pénzek kapcsán. A határ menti együttműködésekben, fejlesztésekben igen, nagyon sok uniós forrást el lehetne költeni, hogyha ezek az együttműködések normálisan működnének, csak éppen nem működnek normálisan. A magyar-román kapcsolat gyakorlatilag mélyponton van, és ezen nem fog segíteni az a diplomáciai gesztus sem, hogy az irányító hatóságról lemondunk.

A románul tanulás: itt most megint elbeszélünk egymás mellett, mert ennek én nem a hasznosságát vitatom, elnök úr. Itt két dolog van. Szerintem egész egyszerűen ez nem a magyar állam dolga, és ezt szeretném ismét hangsúlyozni, ez nem a magyar állam dolga. Azt, hogy a román idegen nyelvként tanulják az erdélyi magyar diákok, ezt a román állam dolga lenne biztosítani, Magyarországnak meg az lenne a dolga, hogy ezt elérje a román államnál, és nem az, hogy átvállaljon folyamatosan feladatokat a románoktól. És itt meg felmerül a másik kérdés, amivel egyébként meg joggal kritizálták önöket a sajtóban meg más külhoni régiókban, hogy ha kitalálnak egy ilyet, akkor ez miért csak Székelyföldön működik, miért nem működik Erdély más régióiban, vagy miért nem működik a határon túl máshol. Például Kárpátalján is vannak ilyen problémák, sőt ott vannak kifejezetten ilyenek az ukrán érettségivel kapcsolatban.

A felsőoktatási térség: abban abszolút egyetérték, szerencsére most már eljutottunk odáig, hogy most már nem arról szól a magyar kormányzati politika, hogy szívjuk el a határon túli diákokat és jöjjenek ide a magyar felsőoktatásba, hanem arról, hogy maradjanak helyben, csak ehhez az kellene, hogy valamilyen szempont legyen, és akkor össze kellene hangolni azt, hogy hol, milyen képzést tartunk fenn. Például azt végig kéne gondolni, hogy biztos jó-e az, hogy Csíkszeredában angol szakos bölcsészeket képzünk, nem lehetne-e, hogy esetleg faipari mérnököt, ha arra lenne éppen szükség Székelyföldön, és nem biztos, hogy több száz angoltanára. Ebben megint valamennyire azért van feladata Magyarországnak, tekintve, hogy a Sapienciát finanszírozzuk.

Másrészt meg a külhoni magyar felsőoktatási intézmények egymással rivalizálnak, egymástól veszik el a hallgatókat meg a szakokat. Örület az, ami Kárpátalján van, amelyben a kormány egyértelműen állást foglalt, és a Rákóczi Főiskolát tömjük több 100 millió forinttal, miközben megpróbáljuk megdöglestzeni az Ungvári Nemzeti Egyetem magyar karát. Valamennyi kis pénzt néha dobunk oda nyilván, azt meg úgy számolják el, hogy 350 ezer forintos ablakok meg egyebek, de ott is párhuzamosságok vannak a szakokban. A Selye János Egyetem, amit tényleg nagyon kell támogatni és nekem is a szívem csücske, de ők is Nyitrával viaskodnak azon, hogy ki, melyik szakot hogy indítja, és megígérik egymásnak, aztán felrúgják utána a megállapodást stb. Ebben akkor vagy egy világos kormányzati koncepciónak és elvárásnak kell lenni, hogy akkor hogyan képzelem el a határon túli vagy a magyar

felsőoktatási térséget, és kezeljük egyként, ez nagyon igaz. És abban is nagyon igaza van elnök úrnak, hogy meg lehetne nézni, hogy mondjuk, melyek azok a képzések, amelyeket ki lehetne esetleg a határon túlra egy-két helyre helyezni, és mi az, amit itt a magyar államnak át kell vállalnia, mi az, amit adott esetben a környező országoktól várunk, és ott a magyar intézményeknek egymáshoz hogyan kell viszonyulniuk. Képesek-e arra, hogy letisztítsák a profiljukat, mint ahogy arra most egyébként nem képesek és erre vonatkozóan Budapestről sem kapnak különösebb instrukciókat, hanem csak van egy valamilyen helyzet, és akkor ebben így most elvagyunk. Ez például abszolút nincsen kitalálva, nem 20-30 évre, hanem még 5 éves távlatban sem, hogy melyik felsőoktatási intézmény vagy az ottani magyar közösség mit szeretne. Pontosabban azt tudjuk, hogy melyik, mit szeretne, de arról már nincsen felmérés, hogy ott helyben tényleg mi lenne a hasznos vagy mire lenne igény, mit követelne meg a piac.

Köszönöm szépen, elnök úr, a türelmet.

Válaszadás, reagálás

SZÁSZ JENŐ elnök (Nemzetstratégiai Kutatóintézet): Elnök úr, egy mondatban válaszolok. A határ menti együttműködés: elmondtam 2007-13 kapcsán, hogy két irányító hatóság van mindig a határ menti együttműködésnél is, csak annak van egy végrehajtó irodája és annak a székhelyéről beszéltünk. 2007-13 között mindkét ország esetében Budapesten volt az iroda központja és azon eredményekkel, amiket én az imént itt felsoroltam. Tehát én azt látom, hogy nem iroda, székhely kérdése, hogy a szlovák hatóság hogy áll ehhez a kérdéshez, sajnos. Egyébként a román-magyar együttműködés tekintetében mondanám, hogy az érintett négy határ menti megyében az erdélyi magyarságnak csupán a 15-20 százaléka él, eleve a 80 százaléka kiesik, tehát ezért is fontos, hogy az uniós forrásokat úgy nézzük meg, vagy úgy próbáljuk tervezni, hogy az a nemzetegyesítés ügyét is szolgálja.

Felvidék esetében - csak önnek mondom - nem az én tisztem a kormányt megvédeni, de amit tudok, azt szívesen megosztom önnel, például azt, hogy a szlovák-magyar határon sok híd épüljön a Dunán, mert ez a magyar nemzetegyesítés szempontjából elengedhetetlen gazdaságfejlesztési és minden más szempontból. A szlovákok ezt nem szorgalmazzák, képviselő úr, és én úgy tudom, hogy az egyik feltétele, hogy Fico miniszterelnök úr aláírja Magyarországgal ezeket az infrastrukturális fejlesztéseket, éppen az említett iroda székhelyének az áthelyezése volt. Ennyit szerettem volna erre válaszolni.

Ami viszont az érdemi részét jelenti, és ezzel zárom, és köszönöm szépen, hogy itt lehettem, elnök úr. Képviselő úr látja, hogy ha párbeszédbe kezdünk, tehát, ha önök megteremtik - és ez minden képviselőre igaz - annak a lehetőségét, hogy mi akár külön is elmondjuk önöknek, hogy mit teszünk - és mi is szívesen látunk bármikor minden egyes képviselőt -, akkor máris előbbre jutunk, mert az ön két felszólalása között óriási volt a pozitív változás. Hogyha ezt a fajta együttműködést tovább tudjuk erősíteni a bizottság tagjaival, azt számunkra lehetőségként kezelem, ezért is köszönöm, elnök úr, hogy itt lehettünk, és hogy a mai beszélgetést, tájékoztatást egyáltalán megtehattük. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen elnök úr válaszát. Még egyszer, a napirend zárásaként köszönöm elnök úr és kollégái részvételét és a lehetőséget is. Mielőtt a második napirendi pontra továbblépnénk, egyetlenegy mondatot engedjenek csak meg, mint a bizottság elnökének. Képviselő úr részéről elhangzott az a kormánykritika, hogy a miniszterelnök úr is gyakran céloz arra, hogy a gazdaság a fontos. Itt, ebben a bizottságban is többször jutottunk már egyébként arra a

gondolatra, hogy nagyon-nagyon fontos az anyanyelv ápolása, a szülőföldön való megmaradás biztosítása, a kulturális és hagyományőrző egyesületek támogatása, mégis arra a végkövetkeztetésre jutunk mindig, hogy a szülőföldön való megmaradás leginkább gazdasági kérdés és erre célzott Szász Jenő elnök úr is, a határátkelőhelyekre, a hidakra, a közös gazdasági projektekre. Rém egyszerű a dolog, ha a szülőföldön nem lehet megélni, akkor lehet akár pozitív diszkrimináció is oktatási, kulturális kérdésekben egy-egy szomszédos ország, állam részéről, ott, a szülőföldön a magyarság nem fog megmaradni, úgyhogy ezt a gondolatot engedjék meg, hogy elmondjam, a gazdaság mindenféleképpen a legfontosabb kérdés a szülőföldön való megmaradásban.

Külhoni magyar ifjúságkutatás 2014 - Előadó: Bali János, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet igazgatóhelyettese

Áttérünk a második napirendi pontunkra, és köszönöm szépen Bali János igazgatóhelyettes úr türelmét. „Külhoni magyar ifjúságkutatás 2014” az igazgatóhelyettes úr témája, és tisztelettel kérem tájékoztatójának megtartására.

Bali János tájékoztatása

BALI JÁNOS igazgatóhelyettes (Nemzetstratégiai Kutatóintézet): Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Urak! Tisztelt Bizottság! Kedves Hölgyeim és Uraim! Nem élek vissza a türelmükkel, hiszen a falióra úgy látom, még a téli időszámítást mutatja, és egy órával előrébb járunk már, úgyhogy ennek a kutatásnak csak néhány aspektusát emelném ki. Már csak azért is, mert ezek a szakanyagok viszont mindenképpen letölthetők, elolvashatók az intézet honlapjáról, illetve több alkalommal is eljuttattuk ezeket a szakanyagokat az illetékes bizottsági tagokhoz, képviselő urakhoz, úgyhogy mindenki tájékozódhatott ebből, így valóban csak néhány fontos eseményt emelnék ki. *(Elindul a vetített számítógépes prezentáció.)*

A Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fórumának társadalmi szervezetek munkacsoportja kérte fel az intézetünket, hogy lássunk hozzá a külhoni magyar ifjúság feltárásához, és lényegében a múlt évben ez a program volt a kutatási zászlóshajója az intézetnek. Itt több esetben is felmerült az intézet léte, kérdése, pozíciója, és ebből a szempontból ezt a diát azért vetíteném ki, hogy bemutassam, az intézetünk hogy gondolkodik magáról a kutatási tevékenységről. Sokan próbálják összehasonlítani más kutatóintézetekkel, egyetemi, akadémiai fórumokkal, de ez a hét pont az, amelyben viszont világosan körvonalazható, hogy mi az intézetünk profilja, hogyan gondolkodunk a kutatási tevékenységről.

Röviden összefoglalnám: tehát mi mindenképpen Kárpát-medencei léptékben valósítjuk meg a kutatásainkat, semmiképpen sem csak anyaországi keretre fókuszálunk. A második, hogy interdiszciplináris jellegűek a kutatásaink. Tehát nem tehetjük meg azt a luxust, hogy csak szociológiai, csak néprajzi vagy csak antropológiai módszerekkel dolgozzunk. A harmadik, hogy alkalmazott kutatást végzünk, és ez az, amiben markánsan eltér a mi szerepünk az egyetemi és az akadémiai szektortól, hogy mi csak olyan kutatásokat vállalunk föl, amelynek konkrét kifutása van, vagy konkrét javaslati csomagban, anyagban jelenik meg a tapasztalat, a tudás, ami aztán beültethető, becsatornázható a politikai döntéshozatali folyamatba.

Csak nemzetstratégiai szintű témákkal foglalkozunk. Sok érdekes kutatási téma van a világban, de mi csak olyan kérdésekkel foglalkozunk, melyek tényleg nemzetstratégiai szintűek. Mi a folyamat egészére figyelünk az elejétől a végéig, tehát a kutatási terv megfogalmazásától egészen a javaslati anyag megfogalmazásáig, megszövegezéséig végigkísérjük a kutatási folyamatot. Fontos, hogy mi koordinálunk is. Nem hisszük, hogy a mi erőforrásaink elegendőek ahhoz, hogy egy kutatást

teljes mértékben végigkövessünk, hanem a hálózatépítés, a szakmai hálózatépítés apropójaként kapcsolatba kerülünk olyan műhelyekkel, szakmai fórumokkal, amelyek segítenek minket ezekben a kutatásokban.

Végül, ami miatt mi a kutatás helyett inkább a tudásfeltárás kifejezést szoktuk használni, az az, hogy a kutatás fogalmában benne van egy olyanfajta érték, hogy amit nem tudunk, azt kell kutatni, de sok olyan kérdés van, amiről már a különböző fórumok, műhelyek föltárták a tudást, az anyagot, csak még nem gyűjtöttük össze. Tehát mi is, amikor egy kutatásba fogunk, akkor először és legelsősorban a tudásfeltárára fókuszálunk, a meglévő ismeretek összegyűjtésére és elemzésére, és csak azt követően kutatjuk azt, ami esetleg még szükséges.

Itt látható az a két konferenciakiadvány, amelyet konferenciáinkból, műhelykonferenciáinkból megjelentettünk. Empirikus kutatást végeztünk a külhoni területen, illetve Budapesten is egy fókuszcsoporthoz tartozó kutatást, kitelepültünk különböző nyári szabadegyetemekre, itt kérdőíves és interjú kutatásokat végeztünk. Jellemzően két fontos szervezettel, a Doktoranduszok és Tudományos Kutatók Szervezeteinek Nemzetközi Szövetségével, a PI-NET-tel, illetve a Századvéggel voltunk kapcsolatban, és bizonyos részfeladatokat a velük való együttműködésben valósítottunk meg.

A kutatás végén fontos volt, hogy egy szakmai javaslattevő kört is összeállítsunk. A kutatás eredményéből kifolyólag - orvosi hasonlaltal élve - nemcsak a diagnózist kell felállítani, hanem tulajdonképpen a receptet is fel kell írni, hogy mitől lehet javítani a külhoni ifjúság helyzetén. A kutatás zárásaként a Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fóruma előtt számoltunk be az eredményekről, és arra szerkesztettük a „Külhoni magyar ifjúságkutatás gyorsjelentés és javaslat” című anyag kéziratát, amely mind egy szálig elkelt, tehát ezért nem tudtunk most hozni belőle, de a képviselő urak többsége hozzájutott ehhez az anyaghoz.

A további lépésekről most nem beszélnek, csak az alapálláspontról röviden, amiről Szász Jenő elnök úr is beszélt, hogy úgy vizsgáltuk a külhoni magyar fiatalokat, közösségeket, hogy a fő cél vagy a fő elképzelés, hogy a szülőföldön kell hogy megmaradjanak, és itt kicsi betűkkel azt is leírom, hogy nem próbáljuk meg azokat a törekvéseket semmibe venni, amelyek esetleg ezzel szembehelyezkednek. Biztos, hogy vannak olyan fiatalok, egyének, családok, akik a boldogulásukat, mondjuk, a Kárpát-medencén kívül képzelik el, ez egy releváns stratégia, hogy a jobb megélhetés esélye miatt esetleg Berlinbe, Londonba vagy máshova emigrálnak, telepednek ki, de mégis azt mondom, hogy a magyar kormány háttérintézményeként a magyar nemzetegyesítés szempontjából kizárólag a magyar nemzeti közösségek szülőföldön való megmaradását kell hogy képviseljük és támogassuk.

A nemzetidentitás hármasszerkezetét több szempontból is körüljártuk. A fiatalok szempontját mindjárt megmutatom, hogy miért érdekes ez, hiszen, amikor azt mondjuk, hogy magyarság, akkor legalább három dolgot érthetünk ez alatt, illetve az identitás alatt. Egyrészt az anyaországhoz, tehát Magyarországhoz való kötődést, és most már - mint elnök úr kiemelte - közjogi értelemben erősödhetett ez a kötelék; a többségi államnemzethez való kötődést - aki Romániában, Szlovákiában, Ukrajnában él, valamiféle kötődést biztos, hogy ki kell alakítson az államnemzethez; végül a nemzeti külhoni kisközösség vagy regionális közösség is egy nagyon fontos szervező erő.

Az anyaországhoz tartozás tekintetében megdöbbenünk - bár lehetett számítani arra a véleményre -, hogy az ország megítélése, tehát Magyarország megítélése ambivalens. Tehát még mindig ott van az az érzés a fiatalokban, hogy egyrészt a határon őket lerománozzák, leszlovákozzák, és általában az anyaországi magyaroktól - nem a felső politikai szinten - a mindennapok szintjén azokat a negatív értékítéleteket kapják, amik miatt nem erősödik ez a fajta közelség.

Ami a fiatalokra jellemző, hogy sokan a kettős állampolgárságot is - ezen a fórumon ki lehet jelteni - gazdasági céllal tartják számon, tehát azért veszik fel a magyar állampolgárságot, mert ez egy ugródeszka esetleg számukra a nyugat-európai munkavállaláshoz és egy gazdasági kérdés. Ez markánsan eltér az idősebb generációk véleményétől, akik sokkal inkább érzelmi kérdésként tapasztalják meg a magyar állampolgárság megszerzését. A fiatalok esetében sokkal inkább gazdasági szempontú, és Magyarországtól nem egy szimbolikus nemzetegyesítést várnak, hanem gyakorlati segítségnyújtást.

Sokat vitatott modell, ami kialakul a fiatalokkal való beszélgetésből. Mint hogyha a külföldi fiatalok esetében kétféle asszimilációs modell érvényesülne. Az egyik az államnemzeti asszimilációt markánsan elutasító és az anyaországi kapcsolatokat alapvetően fontosnak tartó attitűd, tehát hogy mi Magyarországhoz tartozunk és magyarok vagyunk alapvetően, bárhol éljünk a külföldön. Ezzel szemben a másik attitűdnél inkább az államnemzeti asszimiláció a megengedőbb, ugyanakkor az anyaországi kapcsolatokat csak mérsékelten számon tartó attitűd ez az utóbbi, ami sokkal inkább egy globális multikulturális elképzeléssel társítható. Lehetséges és erre most nem én fogok megoldást adni, hogy kétféle stratégiát kell kidolgozni vagy többszólamúnak kell lennie a nemzetegyesítés fiatalokat érintő koncepciójának, és meg kell szólítanunk a második csoportot is, amelyik nem biztos, hogy a Magyarországról érkező segítséget olyan módon, evidensként tartja számon és fogadja el.

Ami a kutatásban szintén érdekes tanulság volt, hogy a regionális identitás erősödött. Itt, talán ebben a diagramban látható - amit Veres Valér szerkesztett - a harmadik sorban, hogy az erdélyiség 2007-2010 között mennyire megerősödött, tehát hogy nem magyarnak vagy romániai magyarnak tartják magukat elsősorban vagy román állampolgárnak, hanem erdélyinek. Tehát a regionális identitás, öntudat, ami távolságot tart az anyaországtól és az anyanemzettől, ez erősödik, és ez minden általunk... (*Szász Jenő: A többségi nemzethez való kötődés.*) A többségi nemzethez való kötődés, igen, távolodik, és a regionális tudat, identitás erősödik. Ez minden kutatásunkban kijött, és ezért ezt a sorrendet állíthattuk föl, ami persze általánosság, hogy a kisebbségi regionális identitás, az önazonosságtudat az, ami erősebb, aztán a Magyarországhoz kötődés és talán a legkevésbé erős érzelmileg az államnemzethez kötődés.

Az asszimilációban a fiatalok esetében is különválasztottuk a szórványban, illetve a tömbben élő magyarokat. Egyébként már a fejlesztési koncepcióknál, amit a kollégáim felvázoltak, is valószínűleg előjött - itt szó volt a gazdaságfejlesztésről -, hogy a tömbben élő fiatalok esetében nagyon markánsan a gazdasági alapú fejlesztésekre van szükség, viszont valószínűleg a szórványban élő fiatalok esetében pedig kulturális, a nyelvi jogokra, az oktatásra, a kulturális intézményrendszerre fókuszáló fejlesztésre van lehetőség és szükség, ott nincs szükség gazdaságfejlesztésre.

Az oktatást vizsgáltuk, a munkába állás lehetőségeit, az önszerveződést, ezt kifejezetten a Kárpát-medencei Magyar Képviselek Fóruma kérésére tettük, és ezeket ilyen módon foglaltuk össze.

Ami az ifjúság állapotára vonatkozó összefoglaló megállapításokat jelenti, ha elolvassuk egymás alatt ezeket a sorokat, akkor elég megdöbbentő és talán pesszimista kép alakulhat ki. A közöny ifjúsága, az elmagányosodott ifjúság, gyökérvesztett ifjúság, de ezeket a kifejezéseket kizárólag a közösségben, szülőföldön, magyar módra való megmaradás tekintetében fogalmaztuk meg. Tavaly képviselő úr is jelen volt a Kárpát-medencei Magyar Képviselek Fórumának ülésén, akkor felmerült az, hogy az ukrán helyzet ezért mozgósítja a fiatalokat, az ukrainai, a kárpátaljai helyzet, és igen, ez az elemzés a múlt év késő nyaráig tartó állapotokat

mutatja be, tehát elképzelhető, hogy a magyar fiatalság, amikor igazán vészhelyzet van, akkor mozgósítható és nem közömbös.

Az biztos, hogy még az én korosztályomban is Trianon vagy a Vörösmarty-féle gondolat, az „Áldjon vagy versen sors keze: Itt élned, halnod kell.” belénk ivódott, de a mai fiatalokba ez már nem. Tehát távolodóban van Trianon, de Vörösmarty Mihály is - így fogalmaztunk -, vagyis valószínűleg a mai fiataloknak már új módon, új formában kell a magyarságot újra átélhetővé tenni, például ilyen a magyar márka kialakítása a fiatalok eszközeivel, az általános javaslataink is ehhez kapcsolódtak.

A regionális javaslatokat most átugrom, és végül az átfogó javaslatok megint csak kétféle csomagot adtak ki. Jellemzőek voltak gazdasági természetű javaslatok, tehát gazdaságfejlesztésre szükség van, és valóban, ez a szülőföldön való megmaradás legfontosabb háttéré, de a másik - amit például Andrásfalvy Bertalan professzor, miniszter fogalmazott meg több fórumunkon, amelyekre elhívtuk -, hogy egyfajta lelki megújulás is szükséges. Eppen Bőjte Csaba testvére gondolok, aki mindig mondta, hogy soha ennyi cipője nem volt a fiataloknak, a gyerekeknek, mint manapság, mégis soha ennyien nem panaszkodtak a gazdasági helyzetükre, mint most, ekkor azt látom, hogy ezt a két irányt egyszerre kell képviselnünk, amikor a külhoni fiatalok szülőföldön való megmaradásában gondolkodunk. Köszönöm szépen a figyelmüket.

ELNÖK: Köszönöm szépen, igazgatóhelyettes úr. Valóban ezt az anyagot már a KMKF szakbizottsági ülése óta ismerhetjük, talán épp Szávay képviselő úr elnökölt abban a szakbizottságban. Köszönöm szépen az előadását.

Van-e kérdés, hozzászólás? *(Jelzésre:)* Szávay István!

Kérdések, észrevételek

SZÁVAY ISTVÁN (Jobbik): Köszönöm szépen és köszönöm az előadást. A dolog eredőjéhez annyit azért még szabadjon hozzátenni - és hogy tényleg nem a levegőbe beszélek, hanem konzekvensen képviseljük mindenben ugyanezt -, ebből az anyagból én magam vettem föl - és kár, hogy most Bóna képviselő úr nincs itt - a KMKF szakbizottságában, hogy nagyon jók vagyunk meg a kormányzat is nagyon jó a stratégiagyártásban meg dumálásban, csak lássuk azt is, hogy mi fog történni. Ott a javaslatunkról meg is szavazta a szakbizottság, hogy a kormányzat készítsen egy cselekvési tervet erre vonatkozóan. Tehát tök jó, hogy most megcsinálta a Nemzetstratégiai Kutatóintézet ezt a kutatást a külhoni, határon túli magyar fiatalokkal, csak hogyha éppen ezt a dolgot nem lendítjük tovább, akkor annyit is fog érni az egész.

Ezt elfogadta a szakbizottság, föl is kértük rá a kormányt, és elvileg abban maradtunk, hogy egy éven belül a Nemzetpolitikai Államtitkárság elkészít ennek a kutatásnak a megállapításai alapján egy cselekvési tervet, hogy legalább tényleg lássuk, hogy történik is valami például azzal kapcsolatban, hogy a Kárpát-medencei magyar fiatalok örülnének egy összmagyar állásportálnak, mert fölmerült, hogy egy ilyen legyen, vagy hogy a külhoni magyar ifjúsági szervezetek támogatását hogyan kellene átstrukturálni, vagy a Kárpát-medencei felsőoktatási térről, amelyről már beszéltünk itt az előbb, vagy a magyar iskolák minőségének a javításáról, tehát hogy akkor ebbe az irányba el tudjunk indulni, mert akkor van ereje meg haszna is az ilyen kutatásoknak.

Hogy azért valami kritikát is mondjak - mert nem lenne teljes, hogyha nem tenném -, amit itt mutatott táblázatot igazgatóhelyettes úr a két stratégiával kapcsolatban, igazgatóhelyettes úr, vissza tudunk esetleg menni ahhoz az anyaghoz, ha kérhetném? *(Megtörténik.)* Mert ebben azért sok minden benne van, már ez a kis táblázat önmagában bőven túlmutató a kétféle stratégiáról, hogy MKP, Híd,

Beregszász. A következő a probléma: távol álljon tőlem, hogy most kívülállóként a dolog tudományosságát megkérdőjelezzem, igazgatóhelyettes úr, de nekem ez mégiscsak úgy tűnik, hogy ez a megállapítás inkább egy sugallt, politikailag sugallt és elvárt eredmény, amit itt látunk. Itt ugyanis az szerepel, annak a kimondása gyakorlatilag, hogy az a jó és a helyes irány, ami az egyes oszlopban szerepel, és hogy a magyar kormány mindenben ezt támogatja, ami elvileg jó is lenne, ha a magyar kormány nem akarna gyakorlatilag mindenki másról elmondani, aki az egyes csoportokban, mondjuk, másként gondolkodik.

Itt eljutunk ahhoz a dilemmához, amit ön egy fél mondat erejéig azért megpendített - és ez egy bátor dolog volt egyébként -, hogy itt esetleg kétfajta stratégiáról van szó, és a magyar kormány - most megint odáig jutunk vissza, hogy mi a különbség az önök által feltárt javaslatok és a kormányzati gyakorlat között -, a magyar kormányzat nem így működik. A magyar kormányzat nem hajlandó tudomást venni azokról a magyarokról, akik a Most-Hídra szavaznak, de nemcsak azokról nem hajlandó tudomást venni, ahol lehet még ilyen különbséget tenni, hogy etnikai párt vagy nem etnikai párt. Mondjuk, Kárpátalján az UMDSZ ugyanúgy etnikai párt, mint a KMKSZ, a magyar kormányzat viszont olyan politikát folytat, hogy a magyarságnak arról a részéről, aki az UMDSZ-re szavaz, egész egyszerűen nem hajlandó tudomást venni, mint ahogy, mondjuk, a Rákóczi Ferenc Főiskolát se feltétlenül azért választja mindenki, mert nemzetileg ennyire érzi magát elkötelezettnek és az Ungvári Nemzeti Egyetemet azért, mert kevésbé.

Ennek azért egyrészt vannak földrajzi okai is, tegyük hozzá, másrészt, amiről viszont önök nem beszélnek, mert ez tabukérdés, a Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola egy pártfőiskolaként működik, ahol gyakorlatilag megfélemlítik azokat a diákokat meg tanárokat, akik nem a KMKSZ-szel szimpatizálnak vagy Magyarországon nem a Fidesszel szimpatizálnak. Erre önöknek nem kell, hogy reagáljanak, pontosan tudják képviselőtársaim, hogy miről beszélek. Amikor a politika és a kormánypárt ennyire telepedik rá dolgokra, akkor ennek van ilyen hatása, és ezt nem lehet pusztán azzal magyarázni, hogy ez a nemzeti, a másik meg a kevésbé nemzeti, vagy azzal, hogy ezek különböző stratégiákat jelentenek.

Ugyanez a dolog, csak pepitában, bár kicsit más az oka a Sapientia vagy a Babeş-Bolyai Tudományegyetem közötti választásnak, itt meg egész egyszerűen minőségbeli különbségek vannak, ezt tudomásul kell venni. A Babeş-Bolyai Tudományegyetem 1872 óta egy folytonos intézmény olyan színvonallal, amilyennel, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem még nem tudott odáig eljutni, s ez nem a saját hibája, hanem a körülményeké, tehát ez nem kritika felé. Én tehát nem raknék ezek mögé olyan erős következtetést, mint amit ön tett, vagy amit ez az eredmény sugall, hogy aki a Babeş-Bolyaira megy, az mondjuk, nem tartja annyira fontosnak a saját nemzetiségét meg a Magyarországgal való kapcsolattartást. Én ezt egy nagyon sarkos kimutatásnak tartom, még akkor is, hogyha nyilván erre önnek az lesz a válasza, hogy ez nem abszolút érték, hanem csak trendeket képvisel, én ezekben a trendekben sem vagyok egyébként teljesen biztos.

Az utolsó kérdés, hogy mikor lesz a következő ilyen kutatás, mikorra tervezik, mondjuk, 2016-18 közöttre? Illetve felvetették a kisebb régiók képviselői, konkrétan a Horvátországi Magyarok Ifjúsági Közösségének jelen lévő képviselője kifogásolta, hogy a drávaközi fiatalok, még ha kevesen is vannak, de hogy rájuk is kiterjed-e ez a kutatás, ez meglesz-e a következő alkalommal. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen, képviselő úr. Van-e más kérdés, hozzászólás? *(Nincs jelentkező.)* Amennyiben nincs, akkor tessék, parancsoljon!

Bali János válasza

BALI JÁNOS igazgatóhelyettes (Nemzetstratégiai Kutatóintézet): Köszönöm szépen, képviselő úr. A táblázattal kapcsolatosan annyit, hogy most tíz percem volt arra, hogy kifejtsem az egész kutatásról való gondolkodásomat, illetve az intézet álláspontját, akkor meg szerencsére 45-50 perc volt a KMKF előtt, és akkor talán bővebben ki tudtam térni erre a táblázatra is.

Valójában én nem minősítettem egyik stratégiát sem, az egyik asszimilációs modellt sem, mind a kettő releváns, érvényes modell. Nem mondtam, hogy az egyik magyarabb, mint a másik, hanem ez két különféle stratégia, ami az interjúk során, a felmérések során körvonalazódott.

Ami talán érdekesség, vagy tanulságos volt a kutatás során, hogy a fiatalok - mert ez modell, természetesen két sarkított, szélsőséges modell, és a valóságban valahol a kettő között kell mindenkit elhelyezni -, de minthogyha a fiatalok polarizálódnának. Lehet, hogy a magyar politikai kultúra szüremkedik át a külhonba, de minthogyha kétféle attitűd kezdene megmerevedni, és a kettő között az átjárás egyre kevésbé látható. Tehát van egy fiatal, akit nem érdekel nagyon Magyarország, aki rögtön Angliába akar menni, aki multikulturális, globálisan gondolkodik, és hagyják őt a magyarkodással, és van, aki viszont azt mondja, hogy igen, magyar módon kell megmaradni és neki nagyon fontos a magyarsága.

Én nem ítélek, én kutatóként nem mondhatom azt, hogy az egyik vagy a másik relevánsabb, hanem azt mondom, hogy a magyar kormányknak könnyebb az első csoporttal szót érteni, nyilvánvaló, hogy ezeket az üzeneteket könnyebb kommunikálni feléjük, és a másik nehezebb, de ugyanúgy magyarok ők is természetesen. Én kutatóként semmiképpen nem mondanám, hogy ők kevésbé magyarok, vagy hogy ők a nemzetiségükben megkérdőjelezhetők, csak itt kétfajta stratégiáról van szó. Amit elmondtam, tényleg bátor - és köszönöm, képviselő úr, hogy mondta, hogy bátor ez a táblázat -, de direkt kicsit vitára gerjeszt és ezért is tettem be.

A folytatásra vonatkozó kérdést is köszönöm szépen. Most, ebben a félévben indul Kolozsváron egy kisebb kutatás. Kolozsvár Európa ifjúsági fővárosa, és egy kutatás keretében arra vagyunk kíváncsiak, hogy a Kolozsváron tanuló magyar diákok hogyan gondolkodnak a jövőről. Ők különböző helyekről jöttek, van, aki Partiumból, van, aki Nyugat-Erdélyből és van, aki Székelyföldről érkezik, de vannak magyarországi tanulók is az Erasmus keretében. 500 fős mintában egy komoly kutatást végzünk Csada Zsombor és Veres Valér közreműködésével, amit „Kincses Kolozsvár 2015”-nek neveztünk el.

Amit itt még az egyik dián felvillantottam, hogy jó lenne, ha 2016-18 között megvalósulna egy össz Kárpát-medencei magyar ifjúságkutatási felmérés. Az a baj, hogy sok évtizeden keresztül csak Magyarországon folytak kutatások vagy csak a külhonban és a kettőt nem kapcsolták össze, de ez már egy 6-8 ezer fős mintán alapuló, legalább 80 milliós kutatás. Ezt mindenképpen szeretnénk előkészíteni, ennek szívesen vállaljuk a gesztorálását, de természetesen saját forrásból nem tudjuk, hanem külső forrás is kell hozzá. Ha a kormányzat vagy az Emberi Erőforrások Minisztériuma azt mondja, hogy erre van közakarát, akkor ezt szívesen kezdeményezzük.

Azokat a kérdéseket, amelyek a kormányknak szóltak, természetesen nem tudom kommentálni, mert nekem is annyi ráhatásom van a kormány munkájára, amennyit itt elkészítünk és bemutatunk, és vagy lesz belőle valami, vagy nem, reméljük, hogy lesz. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, igazgatóhelyettes úr. Úgy látom, hogy... *(Jelzésre:)*
Elnök úr!

Szász Jenő reagálása

SZÁSZ JENŐ elnök (Nemzetstratégiai Kutatóintézet): Köszönöm szépen, elnök úr, egyetlen mondatot mondanék csak.

Azért örülök ennek a táblázatnak én is, mert ha a Most-Híd pártot mi találtuk volna ki és nem a román hatalom, akkor az egy jó ötlet - *(Közbeszólások: Szlovák.)* Bocsánat! Szlovák hatalom. Mit mondtam, románát mondtam? Ugyanaz egyébként, de véletlen, freudi elszólás -, mint ahogy a korrekció is azért van betéve a Babeş-Bolyai és a Sapientia esetében, hogy az is hozzátartozik a Sapientia történetéhez, azon túl, hogy egy sikertörténet, de ahhoz, hogy el tudjuk indítani - politológusokat, kommunikációs szakembereket és szociológusokat képeznek -, hogy négy helyszínen legyen Sapientia, mind a négy helyszínen - Nagyváradon, Kolozsváron, Vásárhelyen és Csíkszeredában -, de ezek a fiatalok egyébként mindeddig a Babeş-Bolyaira járhattak a román költségvetés terhére, s most áthoztuk őket a Sapientia terhére. Tehát van korrigálnivalónk, és ebből a szempontból tényleg a többszólamúságról beszélünk, amit igazgatóhelyettes úr nagyon helyesen kifejezett. Tehát én azt hiszem, s ezért volt az én előadásomban, hogy az én szememben a Sapientia egy az erdélyi vagy a magyar egyetemek sorában, és nem pedig az erdélyi magyar kizárólagos egyetem, mert ezt nemzetstratégiai kérdésnek tekintjük. Köszönöm szépen.

Egyebek

ELNÖK: Köszönöm szépen. Akkor folytatom az előbb félbehagyott mondatomat. Úgy látom, hogy nincs több jelentkező hozzászólásra, ezért a második napirendi pontot is lezárom. Engedje meg a bizottság, illetve a jelenlévők, hogy tájékoztatást adjak arról, hogy terveink szerint a jövő héten, hétfőn, 9 órakor tart a bizottság ülést. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes úr az Ogytv.-nek megfelelően éves meghallgatásra érkezik a bizottsághoz, és egyébként mindazokat a kormányzatot ért kérdéseket ott ismét föl lehet tenni miniszterelnök-helyettes úrnak, akit elkísér Potápi Árpád nemzetpolitikaért felelős államtitkár. Illetve van egy régi adósságunk, amelyet tavaly szabott ránk az Országgyűlés, hogy az Országgyűlés előtt van a Szülőföld Alap 2010-es beszámolója, egy meglehetősen idejétmúlt beszámoló, amelyet meg kell tárgyalnunk. A tárgyalás egyébként itt a bizottság előtt meg fog állni, így döntött még tavaly késő ősszel a Házbizottság és az Országgyűlés az elmaradt beszámoló kapcsán, úgyhogy jövő héten 9 órakor tartunk bizottsági ülést.

Az ülés berekesztése

Van-e a bizottság tagjai részéről bármi észrevétel, kérdés, hozzászólás? *(Nincs jelentkező.)* Amennyiben nincs, a bizottsági ülést bezárom. Még egyszer nagyon nagy tisztelettel köszönöm a részvételüket, elnök úrnak és kollégáinak, érdekes és gyümölcsöző volt. Köszönöm szépen. *(Szász Jenő: Én is köszönöm szépen.)*

(Az ülés befejezésének időpontja: 12 óra 35 perc)

Pánczél Károly
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Bihariné Zsebők Erika